20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դանեկան արծաթ		150
» » Վեցամսեայ »	»	75
» » Եռամսեայ »	»	40
Օտար երկիրներէ Տարեկան		56
» »		28
Ընտիր թուղթի վրայ	Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց	Ղրուշ	50

Խմբագրութեան ... կամ այլ գրութիւն
ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

ԳԻՏԱԿԱՆ ԷՋԵՐ

ԲՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆԸ 1893ԻՆ.—ՄԵԹՐԻՆ ԼՈՒՍԵՂԷՆ ՉԱՓԸ

Հեծելանիւ—վելօսիբեդ—հեծեր կամ տեսեր էք անշուշտ։ Այս զարմանալի գործիք կարծես բնութեան դէմ բողոք մ'է, կամ սրբագրութիւն նորա յօրինուածին մարդկային ոտից, ինչու որ առանց արտաքին զօրութեան մը օժանդակութեան մետաղեայ սարուածք մը, մարդկային ոտից վրայ աւելցնելով. անոր մի քանի պատիկ առաւել արագութիւն տալը սովորականէ վեր հնարք մ'է։

Մի կարծէք որ այսպէս սկսելով հեծելանւոյ վրայ պիտի խօսիմ։ Հասկցնել կուզեմ թէ Գիտութիւններ ընդհանրապէս, վերջին տարիներուս մէջ այնքան յառաջդիմեցին, և այնքան արագութեամբ նորանոր լոյսեր կը ծագին ամեն կողմանէ որ կարծես թէ մարդկային միտքն ալ մարդու նման հեծելանիւով կը յառաջդիմէ և բոլոր գիտութեանց ընթացքը՝ բաղդատմամբ նախորդ տարիներու անքան արագ է այժմ որքան հեծելանւով գնացող մը պարզ հետիոտն քալողի հետ մրցողաբար։ Արեւելքի ընթերցողներու հետ թեւ թեւի տանք ուրեմն և հետաքրքիր պտոյտ մը ընենք գիտութեանց մէջ դուռնէ դուռ, երբեմն ոմանց այցելելով, իսկ ոմանց ալ լոկ չոր բարեւ մը տալով։

Բնագիտութիւնը թող մեր առաջին հիւրընկալը ըլլայ։ Կանխաւ ըսեմ, սակայն, թէ գիտութիւնները շատ լուրջ հիւրընկալներ են, և մեր զարնելիք դուռները ոչ թատրոնի, այլ տաճարի դուռներ են, որոնցմէ ներս խնդալ անպատշաճ է։ Ըստ այնմ ճամբայ ելլենք ուրեմն։

Անցեալ տարւոյ մէջ բնագիտութեան վերաբերեալ ամենէն խորունկ և ամենէն հանճարեղ ուսումնասիրութիւնն եղաւ մեթրի չափին համար լուսոյ գործածութիւնը։

Կը յիշէք թէ ասկէ հարիւր տարի չափ առաջ մեթրական դրութիւնն հնարուելուն առթիւ, հարկ եղաւ երկրագունտը չափել և մէկ մեթրին երկայնութիւնը գտնել։ Այս աշխատութիւնն որքա՛ն երկար, որքա՛ն տաժանելի և որքան խնամոտ կարօտ ալ եղաւ, առաւել մեծ հոգի մը պատճառ տուաւ։ Այն էր գտնուած և յայտնուած մեթրի երկայնութիւնը պահել և պահպանել։ Անտարակոյս կարդացած էք թէ համազգային ժողով մը, մինչեւ իսկ վարչութիւն մը կայ որ Բարիզի մէջ կը գտնուի և որոյ պարտականութիւնն է մեթրը պահպանել, այսինքն մեթրի համար գտնուած երկայնութիւնն, ամենէն հաստատ, ամենէն կարծր, ամենէն դիմացկուն մետաղէ, բլատինէ կռուած, արտաքին ջերմութեան, խոնաւութեան, ցնցման, ամեն տեսակ ազդեցութենէ հեռու պահել և ուղղին չափը տալ։ Մի կարծէք որ այս շատ դիւրին բան է։ Մի կարծէք նաեւ թէ բլատինը բոլոր կատարելութիւններն ունի։

Ի՞նչ են մեթրի մետաղին ունենալիք յատկութիւնները։

Պէտք է որ մթնոլորտին մէջ գտնուած կազերը, փոշիները և այլն չազդեն անոր վրայ, չժանգոտի, չաղտոտի, չփոշոտի։ Պէտք է որ բաւական կարծր ըլլայ որպէս զի ցիցուի և փայլ տանայ ու ստորաբաժանմանց նշերը գծերը վրան երեւան։ Տաքէն և պաղէն քիչ փոխէ իր երկայնութիւնը, և ըլլայ առաձգական և վերջապէս պէտք է որ ժամանակի տեւողութեամբ երկայնութիւնը փոփոխութիւն չկրէ․ (կան մարմիններ որ միացած տեղերնին երկարելով կը կարճնան կամ կ'երկննան)։ Պ. Գիյօմ, բնագէտ մը, գտեր է թէ լաւագոյն մեթրը կրնանք ունենալ առնելով ճերմակ պղինձ, որ պարունակէ 35 մաս նիքէլ և 65 մաս պղինձ։

Բայց իմ յիշած հանճարեղ գիւտս այս չէ։ Ինչ ալ ըլլայ ընտրուած մետաղը, քանի որ նիւթ մ'է, պիտի ունենայ նիւթին բոլոր թերութիւնները, թէպէտ նուազագոյն աստիճանաւ, հետեւաբար բացարձակ անփոփոխ երկայնութիւններ չկրնար ունենալ։

Միթէ չկա՞յ բնութեան մէջ բոլորովին անփոփոխ երկայնութիւն մը զոր հիմ ու խարիսխ ընտրենք մեթրին չափին։

Մտածեցէք, և պիտի տեսնէք թէ ինչ որ կայ ձեր շուրջը, միշտ փոփոխութեան ենթակայ է և չկայ մարմին մը, երկայնութիւն մը որուն համար կատարեալ անփոփոխ ըլլալու ապահովութիւնն ունենանք։

Եւ սակայն այս անփոփոխ երկայնութիւնը գտաւ Պ. Միքելսօն։

Այս գիւտը լուսոյ ճառագայթ մ'է։

Երբ Աստուած ըսաւ «—Եղիցի լոյս և եղեւ լոյս», արեգակին առաջին ճառագայթ մը ճամբայ ելաւ դէպ ի երկիր, և ինչպէս որ կը հաշուեն բնագէտք, 8 վայրկենէն հասաւ Ադամայ։ Անկէց ի վեր չդադրիր գալէ։ Բայց ինչպէ՞ս կուգայ։ Ձիո՞վ, կառքո՞վ... հեծելանիւո՞վ։ Եթէ արեգակէն մինչեւ մեզ կատարեալ պարապութեան մէջէն առանց ճամբու և կամուրջի, լոյսը կը ցատքէ, ջերմութիւնը կը ցատքէ, սակայն բնաւ երբեք մեր միտքերը չհամոզեր, այդքան մեծ ոստում անկարելի է։ Անտարակոյս կայ բեռնակիր մը կամ լաւ եւս լուսակիր մը։ Ասանկ դժուարութեանց հանդէպ բնագէտները պարզ դրութիւն մը ունին, շատ գործնական, թէպէտ վտանգաւոր։

Երբ որ երեւոյթի մը պատճառը չեն գիտեր, անմիջապէս կ'ենթադրեն պատճառ մը, զօրութիւն մը, և երբ իրենց ենթադրած զօրութեամբ երեւոյթները կը բացատրուին, գոհ սրտով կը պառկին կը քնանան։ Մի խնդաք բառիս, Նեւտոն Տիեզերական Ձգողութեան օրէնքը ոչ տեսաւ ոչ փորձեց, ենթադրեց։ Եւ քանի որ բոլոր աստեղային շարժմունք բացատրուեցան այս ենթադրութեամբ՝ ինքն ալ անմահացաւ։ Երբ մենք ենթադրութիւն մը ընել փորձենք, մեծ հաւանականութիւն կայ որ երեւոյթներ չատուցեն զմեզ։

Գալով լուսոյ ճամբորդութեան, բնագէտներ ենթադրեցին որ տիեզերաց մէջ տարածեալ նիւթ մը կայ, նիւթ աննիւթ, անկշիռ, անտեսանելի, անհնմարելի, անզգալի, զոր կնքեցին եթեր անուամբ։ Եւ ըսին.

—Ինչպէս որ հանդարտ ջուրին վրայ քար մը նետելով հանած ալիքը օղակ օղակ կը տարածուի, ինչպէս որ օդին մէջ զանգակ մը հնչեցնելով հանած ձայնը օդին ճօճմամբ կը տարածուի, նմանապէս լուսոյ ճառագայթ մ'ալ եթերին ճօճմամբ կը տարածուի ամեն կողմ։

Գիտնալու արժանի է որ չէ թէ միայն այս բացատրական հնարքը ըսուած օրէն բոլոր լուսեղէն երեւոյթք լիովին բացատրուեցան, այլ նաեւ ուրիշ կարգ մը երեւոյթներ որոնք լոյսէ տարբեր են՝ այս ենթադրութեան պատճառաւ կրցան կատարուիլ մեծ յաջողութեամբ, ինչպէս անգլիացի նշանաւոր բնագէտ Գրուքսի փորձերը։

Արդ՝ քանի որ լոյսը եթերին ճօճումն է, ինչպէս ձայնը օդին ճօճումն, յայտնի է որ, ձայնի օրէնքները լուսոյ օրէնքներուն յարմանման պարտին ըլլալ։ Եւ գիտնալով ձայնի օրէնքները, կրնանք հետեւցնել լուսոյ օրէնքները։ Ձայնը գիտէք թէ որոշ յատկութիւն մ'ունի, եօթը գլխաւոր ձայներէն մէկ հատը, զօրօրինակ (Ա) ձայնը օդին մէկ երկվայրկենի մէջ 435 անգամ ճօճումէն առաջ կուգայ։ Երբոր յաջողիք մարմնոյ մը զարնուածով կամ շփմամբ այդ 435 երկվայրկենական շարժումները տալ, վստահ եղիք թէ ականջնիդ (Ա) ձայնը պիտի լսէ և այսպէս ամեն ձայն իր բարձրութեան մասնաւոր ճօճման թիւն ունի։ Լոյսն ալ անանկ է։ Երբեմն ճօճմունք և ոչ այլ ինչ։ Եւ ամեն գոյն մասնաւոր թիւով եթերի ճօճմանց կը համապատասխանէ, ինչպէս որ ամեն անգամ ծովին մէջ քար նետուելուն ջուրին հարուածին համեմատ որոշ թիւով և մեծութեամբ ալիք կը յառաջանայ։

Հիմա տեսնէք գործը ուր պիտի գայ։

Բնագէտները որ բնութեան մէջ անփոփոխ բան կը փնտռեն, երկրագունտի վրայ չգտնելով զայն, երկրագունդէ դուրս գտան տարածեալ եթերը, որ լուսոյ հաղորդակցութեամբ իր ներկայութիւնը կը յայտնէ։ Այն առեն կ'ըսեն, քանի որ աշխարհի ստեղծմանէն ի վեր լոյս կուգայ արեգակէն, ուրեմն եթերին լուսեղէն ճօճումները անփոփոխ քանակութիւններ են, որոց կրնանք վստահիլ։ Համրենք ուրեմն թէ մէկ մեթր երկայն արեգական լուսոյ ճառագայթին մէջ քանի հատ եթերային ալիք կան, և այն թիւը միտքերնիս պահելով, երբ որ մեթրը կորսուի կը համրենք ու կը գտնենք։

Գալով գործնականին, ինչպէս կատարել զայս։ Շատ դժուար է ինձ Պ. Միքելսոնի փորձին նկարագրութիւնն ընել։ Ըսեմ համառօտիւ թէ այս հանճարեղ գիտունը կ'առնէ լուսոյ շառաւիղ մը, մութ սենեակի մը պատին ծակէն. այդ շառաւիղը արծաթազօծ հայելիի մը վրայ 45° շեղութեամբ զարնելով մասամբ կը բեկանի և մասամբ կը ցոլանայ, որով երկուքի կը բաժնէ, ապա զանազան գործիքներու մէջէն անցընելով, երկու բաժանեալ շառաւիղները դէմ առ դէմ կը բերէ, որով զիրար կը չեզոքացնեն և ինչպէս որ նետուած երկու քար հաւասար զօրութեամբ իրարու զարնուելով կը դադրին շարժելէ նմանապէս երկու շառաւիղը հաւասար զօրութեամբ իրարու բաղխելով զիրար կը ջնջեն և մթութիւն յառաջ կը բերեն։ Անհաւատալի կը թուի, բայց ճշմարիտ է։ Եւ ճերմակ թուղթի մը վրայ այս շառաւղաց բաղխումը կ'ատաբերելով սեւ սեւ նուրբ գծեր կ'երեւան որք վերոյիշեալ մթութեան մասերն են։ Ասոնք համրող եթերի ալեաց հաշիւը կը գտնէ։

Արգելքին վրայ ալ բան մը ըսեմ. քատմիոմ այրելով, և անոր տուած լոյսը, ծիրանի գոյնի նման մասերու բաժնելով, այս մասանց կարմիր գոյն ունեցող շառաւիղը մէկ մեթր երկայնութեան մէջ 1,500,000 հատ եթերի ալիք կը պարունակէ։ Մնաց այս 1 միլիոն 500,000 թիւն։ Եթէ Արեւելքի այս յօդուածս միջոցաւ հազարաւոր տարիներէ վերջ օր մը մեր հարիւրաւոր աստիճանաւ փոքր թոռանց ձեռքն անցնի՝ մեթրը կրնան գտնել։ Երկրագունտը մինչեւ այն առեն ուզածին չափ ձեւն ու հասակը թող փոխէ, Ցոնսստանը վար առնելով, կամ Բռագամուն վեր առնելով, կամ ձախոնը ճաթռտելով։

Ահա այսպիսով, 1893 տարւոյ մէջ բնագիտական մեծ քայլ մը կը թուինք կատարած ըլլալ, այժմեան մեթրի չափին յաւիտենական պահպանման համար գտնելով միջոց մը անդ ուր ոչ ոք կը կարծէր զայն գտնել։ Խոստովանեցէք թէ հանճարեղ է գիւտը, խոստովանեցէք թէ բնագէտներու շնորհիւ յուսալի մարդկութիւն կայ աշխարհի վրայ պիտի տիրէ մեթրը և իբր ճշմարտութիւն սա խօսքը թէ՝ «որով չափով չափէք, նովին չափով չափեսցի ձեզ»։

Ց. ՆՈՒՍՈՒՐԵԱՆ

ԱՊՈՂՈՆԻ ՕՐՀՆԵՐԳԸ
ՍԻԼԼՈՂՈՍԻՆ ՄԷՋ

Յոյները իրենց բարերարներովը չէ միայն որ կը պարծին։ Բերայի մէջ իրենց ունեցած հոյակապ դպրոցներուն քով Սիլլողոսին հաստատութիւնը դըրական կերպով ցոյց կուտայ գրական ու գեղարուեստական գործերու մասին իրենց ունեցած հոգածութիւնը, և այս պարագային մէջ ալ նոյնքան հպարտանալու իրաւունք ունին որքան համբաւոր ու հանդէս կերպով կ'աշխատին։ Ամեն անգամ որ այդ սրահէն ներս մտնելու բացառիկ առիթը կունենանք, ինչպէս առենօք այս կամ այն ընկերութեան կողմէ կազմակերպուած լսարաններուն կամ գրական ցերեկոյթներուն, որոնց հեռաւոր յիշատակը միայն կը մնայ հիմայ մեզի, միշտ միեւնոյն մտածումն է որ գրաւած է հայ հանդիսականներուն միտքը, եւ գրեթէ միշտ միեւնոյն խօսքը որ կուգայ անոնց շրթանց վրայ՝ հոն գտնուած ծայրը։ Հա՛րկ է կրկնել այդ մտածումը ու այդ խօսքը, ձանձրանալի դարձած յանկերգի մը պէս։ Նոր Թատրոնին ալեւորներուն վրայ կառուցուող շէնքին կիսատ ու սակաւ վիճակը կարի բացայայտ կերպով ցոյց կուտայ, դըժբախտաբար, թէ օտարներուն հանդէպ երբեմնակի մեր զգացած բարեխանձ գրգիռը վերացական ու խուսափուկ զգացում մը ըլլալէ անդին չանցնիր։

Շաբաթ գիշեր սանցմէ բոլորովին տարբեր ու նոր էր տպաւորութիւնը ո՛չ միայն հայերուն, որոնք չի համրուելու չափ անկարեւոր թիւ մը կը կազմէին, այլ եւ բոլոր ոչ-յոյն հանդիսականներուն, մեծ մասամբ եւրոպացի, որոնք հիացումով դիտեցին հելլէններուն յուզուած ու երկիւղած ունկնդրութիւնը՝ Ապողոնի օրհներգին, Բելլօվէնը, Վանները, Իւսնօն, Ռուպենշթայնը, որոնց երաժշտական հրաշակերտները նուագահանդէսներուն կենսական ջիղը կը կազմեն, արագ արագ իրարու կը յաջորդէին, ու անոնց մերթ զուարթ ու թրթռուն եւ մերթ տխուր ու մելամաղձոտ եղանակները հաճելի ժամանց մըն էին միայն, կերպով մը միտքերը պատրաստելու համար երկու հազար տարուան հնութիւն եղող երաժշտութեան որ պիտի երգուէր քիչ յետոյ։ Սրահը, իր բոլոր ընդարձակութեամբը ու իր ամենայարմար անկիւններովը անգամ լեցուած, անհուն հետաքրքրութեան մը մէջ էր, երբ բեմին վրայ երեւան շարուեցան, փոքր երգեհոնին շուրջը, երգեցիկ երիտասարդներուն խումբն իրենց մէջ ունենալով Օր. Աշէլի Պօսին։ Ահ, այդ խմբերգն, ո՛րքան ազդեցիկ պիտի ըլլար առանց իր քայքենիի սեւ հագուստներուն ու սպիտակ փողկապին, եթէ կարելի եղած ըլլար անոնց տեղ կրել հին հելլենական տարազները, և ֆրանսացի երգչուհւոյն նորաձեւ շրջազգեստը վերածել դասական պատմուճանին։ Բայց կը մոռնանք թէ թատրոնի մը մէջ չէինք, ու հասուած մըն էր միայն երգուելիքը, նուագահանդէսի մը մէջ։ Գոնէ սրահը կէս-մութի մէջ թողուէր։ Շատեր, յոյներէն, իրենց ներշնչման ու զգացման ենթակայ, գլուխնին կախ ու աչքերնին խոնարհած՝ մտամփոփ ու առանց տեսնելու կը պատրաստուէին մտիկ ընել, և կային, ամենէն աւելի ջերմեռանդ տոհմասէրներուն մէջ, որոնք արտասուելու աստիճան յուզուած էին։

Վերջապէս սկսաւ Ապողոնի օրհներգը, ծանր, միօրինակ մեղեդի մը, քիչ մը նման եկեղեցական երգեցողութեանց, հանդարտ ու երկարաձիգ եւեւէջներով, ուր ներդաշնակութիւնը կը պակսի։ Այս օրհներգին գտնուելուն առթիւ ընդարձակօրէն գրուեցաւ արդէն Արեւելքի մէջ, թարգմանութիւններով մէկտեղ,—թեւ գրաւոր։ Աւելցնենք միայն որ Պ. Թէօտոր Ռէնաք կրցած էր քակել այդ նուագին երաժշտութեան խաղերն, և եւրոպական նօթաներու վերածել եղանակը։

Օր. Պօսի, իր հնչուն ու վճիտ ձայնովը, որ կը բարձրանար առանց ճիգի, կենդանութիւն կուտար այդ նուագին, որուն մեներգը կ'երգէր այնքա՛ն գեղեցիկ կերպով։ Ասանց իր մասնակցութեան, շատ թերի գաղափար մը առած պիտի ըլլայինք այդ նուագին վրայ, որ երիտասարդ հելլէններու ու հելլէնուհիներու հանդիսական թափօրով Դելփեան տաճարին մէջ երգած գոհաբանական մէկ երգն է, կիթառի ու սրնգի ձայնակցութեամբ։ Կիթառին ու սրնգին յաջորդած էր «աւմօնիոմ»ը, և եթէ հելլէնուհիներուն տեղը բռնող մըն ալ չի գտնուէր․․․

Արուեստագէտ գրիչներ կրնան մասնաւոր կերպով գրել Ապողոնի օրհներգին երգեցողութեան կերպին վրայ։ Ընդհանուր կերպով, այդ օրհներգը անկասկածելի տպաւորութիւնը առաջ բերաւ, յոյներուն համար՝ յուզիչ ու պատկառոտ և օտարներուն համար՝ պատմական հնութեան մը արժանանքը որ միշտ յարգի է։ Մենք, հայերս, բնականաբար այնքա՛ն միայն կրնայինք ազդուիլ այդ օրհներգէն, որքան պիտի ազդուէր Աթէնացի մը Էջմիածնայ շարականները լսելով։ Բայց խանդավառութիւնն որ յաջորդեց Ապողոնի օրհներգին, երբ անոր վերջին շեշտը մարեցաւ երգչուհւոյն շրթներուն վրայ, ելեքտրական բան մը ունէր իր մէջ որ անխտիր անցաւ բոլոր հանդիսականներուն, և երբ, իրենք, յոյները, հին սիրելի յիշատակներով պաշարուած՝ կը դղրդեցունէին սրահը տենդագին ծափահարութիւններով, օտարները անկեղծ համակրութեամբ մը կը մասնակցէին անոնց, հիացմամբ հանդիսատես ըլլալով քանի դարու յիշատակի քայքայուած բեկորի մը անոնց վրայ առաջ բերած խորին տպաւորութեան։ Այսպիսի տեսարաններու ներկայ գըտնուելու քիչ առիթ կը ներկայանայ և շատերուն համար այդ զգացման արտայայտութիւնը՝ նուագին տպաւորութենէն աւելի կենդանի բան մը ունէր իր մէջ։

Եթէ արագ տպաւորութեան մը սահմանէն անդին անցնէր այս գրուածս՝ «սիւ-սիւ...» մը ըլլալու համար, պիտի չի մոռնայինք աւելցնել թէ երկու ոսկեզօծ քնարներ նուիրուեցան Օր. Պօսիին, թէ Օրհներգին կրկնումը խնդրուեցաւ, թէ երգիչ ու երգչուհի շնորհաւորութիւններ ստացան, թէ դեսպանական մարմինը ներկայ էր իր ամբողջութեամբ և թէ Սէմմնեա ընկերութիւնը, այս երեկոյթով, անշուշտ բաւական օգտուեցաւ․․․ նիւթապէս։

Տ. Ա.

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (224)

ԺԻՒԼ ԼԵՌՄԻՆԱ

ԲԱՐԻԶԻ ԳԱՅԼԵՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ԶԱՐԸ

Էօբէրտան, իր մեծ կայմին վրայ կը կրէր ազգային դրօշը, յանդգնօրէն պարզելով իր եռեակ գոյնը։

Ո՛վ գիտէ թէ՝ պայքարի պատրաստուող այդ մարդոց սիրտերը ցաւագին սեղմում մը չունեցան, երբ տեսան անիծեալ դրօշին ծածանիլն, մինչ անդին կը շողար քաղաքակրթեալ հայրենիքին դրօշը։

Բայց ո՛վ պիտի մտածէր ետ ընկրկիլ։ Ոճիրն իր արժանապատուութիւնն ունի։ Եւ յետոյ, խնդիրը կեանքի վրայ էր։

Սակայն Էօբէրտան իր ընթացքը մեղմացուցած էր։

Ազդանշաններ պարզուեցան իր կայմին վրայ։

—Նաւուն անունը ի՞նչ է, կը հարցունէր Էօբէրտան, այն պայմանադրական լեզուով որ ծանօթ է աշխարհի բոլոր նաւազներուն։

Պիսքառ զարմացման շարժում մը ըրաւ։

—Ձե՞նք ճանչցուած, մրմնջեց։

Այն առեն իր հրամանովը, անանուն երկկայմին ազդանշանները օգնութեան խնդիրք մը յայտնեցին։

—Սա պարկեշտ մարդիկը ծուղակի մը մէջ բռնուելու չափ ապո՞ւշ պիտի գըտնուին, մտածեց։

Բայց իր վարանումը կարճ տեւեց։

Էօբէրտանի ազդանշանները պատասխանեցին՝ դադարի հրամանով մը։

Միեւնոյն ժամանակ Պիսքառ ղուռնակին վրայ տեսաւ Առմոն ու Պեռնէյի սիլուէթը։

Առաջնորդը նետուելով գոչեց։

—Պիտի պատասխանեմ։

Պայթիւն մը թնդաց, մուխի թաւալուն կոյտ մը ժայթքեց նաւուն կողերէն և օդին մէջ սուլիւն մը լսուեցաւ։

Բայց տակաւին հրաձգութիւնը ճիշդ չէր ուղղուեր։

Ռումբը քերեց Էօբէրտանի կողը՝ առանց վնասելու...

Միեւնոյն ժամանակ Առմոնի երկկայմը ուղղուեցաւ։ Ճարճատուն ամպ մը վազեց եզերքներուն երկայնութեամբը, և գնտակներ պատռեցին առագաստը։

Հրաձգութեան ազդեցութիւնը սոսկալի եղաւ, աղէկ ուղղուած ըլլալով։

Անանուն երկկայմին առաջնորդման մէկ մասը աղետալուր աղմուկով մը ջախջախելով ինկաւ ծովուն մէջ, մինչ պարանները խուլ աղմուկով մը կամրջակին վրայ կ'իյնային։

Բայց Էօբէրտանի վրայ սոսկալի աղաղակ մը թնդացեր էր։

Վասն զի Մառի տը Ֆավրէյ յանկարծ յիշած էր թէ անանուն երկկայմին զարնուող ամեն մէկ ռումբ կրնար ջախջախել յօշոտել իր որդին։

—Ժա՛քը, Ժա՛քը մտածեցէք, գոչած էր խեղճ մայրը։

Առմոն սարսռացեր էր։ Կացութիւնը սոսկալի էր։ Պիսքառի թնդանօթները երկաթի անձրեւ մը արձակած էին Էօբէրտանի վրայ։ Այս անգամ վնասակար եղած էր, ու կամրջակը բեկորներով ծածկուած էր։

—Ընդհարո՛ւմ, գոչեց Առմոն։

Եւ հրամայեց որ կրակը դադրեցունեն։ Գերագոյն միջոցը պիտի փորձէր։

Լամալու ղեկը կը կառավարէր։ Առագաստները, որք կռուին պատճառաւ սեղմուած էին, պարզուեցան, և հովը, ուռեցնելով զանոնք, յառաջ մղեց Էօբէրտանը։

—Շնորհակալ եմ, ըսաւ Մառի, միտքս հասկցաք։

Երբ այս շարժումը տեղի կունենար, դժոխային գաղափար մը անցաւ Պիսքառի միտքէն։ Ինքն ալ յիշած էր որ Ժաք հոն էր։

Մէկ ոստումով անոր խուցը վազած էր և, ուժգնօրէն բանալով դուռը.

—Ժաք, ըսաւ, քաջութիւն ունի՞ս։

—Կը տարակուսի՞ք։

—Յարձակում կրեցինք ծովահէնէ մը որ մեզի մօտենալու համար, վատաբար ազգային դրօշը պարզեց։ Պէտք է որ կռուինք...

—Պատրաստ եմ, ըսաւ Ժաք։

Եւ, Պիսքառին հետեւելով, կամրջակին վրայ ցատքեց։

Եւ այս մարդը, — զոր երբեք չէր տեսած իր բուն կերպարանքին մէջ, որուն վրայ չէր ճանչնար ոչ Ժան մօրեղբայրը ոչ Մանքալը—նաւուն առաջնորդը բաշեց տապար զէնքը։

Ցուցունելով անոր Էօբէրտանը, որ առագաստալիր կը մօտենար.

—Ահա թշնամին, ըսաւ անոր, և աւասիկ զէնքեր...

Եւ թշուառականը կը մտածէր թէ մարքիզուհիին բարեկամները ա՛լ չպիտի համարձակէին ռումբ արձակել իր երկկայմին վրայ, երբ իրենց դէմը տեսնէին այն անձը որուն համար կը կռուէին։

Վասնզի չէր գիտեր թէ մարքիզուհին Էօբէրտանի մէջ կը գտնուէր և թէ անիկա արդէն մտածեր էր այդ սոսկալի հնարքին վրայ։

—Ա՛հ, ընդհարում ընել կուզեն, գոչեց Պիսքառ։ Լա՛ւ ուրեմն, աւելի աղէկ. ատն առ ատն, անողոք պայքար մը պիտի մղուի։

Յետոյ մէկէնիմէկ, իբր թէ յեղակարծ բան մը միտքէն անցնէր.

—Ո՛չ, մրմռաց, չեմ ուզեր։

Պիսքառ կանչեց տեղակալը և ցած ձայնով քանի մը հրամաններ տուաւ։ Յետոյ, ատրճանակ ի ձեռին, գնաց կեցաւ Ժաքին քով, որ կացին մը բռնած էր։

Երիտասարդը անգոյն էր. բայց անպարտելի քաջութիւն մը կը զգար։ Այս պայքարը իր նոր կեանքին մկրտութիւնը կ'երեւէր իրեն։

Քանի մը վայրկեան ալ, և երկու երկկայմերը իրարու պիտի զարնուէին, իրենց ճանկերովը զիրար պիտի բռնէին ինչպէս ըմբիշներն իրենց ջղաձիգ բազուկներովը։

Պիսքառի մարդերէն 20 հատ լուիկ մունջիկ եկած կեցած էին անոնց ետին, քառապինս ի ձեռին, մատերնին ըլթակին վրայ։

Երկու նաւերը քանի մը գրկաչափ հեռու էին իրարմէ։

Էօբէրտան, յանկուցն շարժումով մը, կը ջանար առ ի չեղ ձգել թշնամի երկկայմը, որ կարծես ձախողաբար կը նետուէր այդ յարձակման ընդ առաջ։

Գերագոյն վայրկեան։

Երկու բանակեալներուն մէջ մեռելական լռութիւն կը տիրէր։

Գոգցես՝ լուռ համաձայնութեամբ մը՝ ինքզինքնին կը խնայէին վճռական բախումէն առաջ։

Յանկարծ, Էօբէրտանի կամրջակին վըրայ, յուսաբեկ աղաղակ մը թնդաց օդին մէջ։ Խելայեղ կին մը առաջ վազեց։ Տիկին տը Ֆավրէյն էր, որ Ժաքը ճանչցած էր։

Իր պրկուած շուրթերը չէին կրնար արտասանել սա բառը, զոր սիրտը կ'աղաղակէր.

—Զաւա՛կս։

Բայց Ժաք ևս տեսած էր զայն։

—Ի՛նքն է, գոչեց։

Նոյն պահուն, զարհուրելի պայթիւններ թնդացին։

Պիսքառին ետին պահուող Գայլերը իրենց հրացանները պարպած էին Էօբէրտանի կամրջակին վրայ։

Միեւնոյն ժամանակ թնդանօթները քանի մը մեթր հեռուէն կը ռմբակոծէին ֆրանսական երկկայմին կողերը։

Մարքիզուհին դանդաչած ու ինկած էր կամրջակին վրայ, մուխով ծածկուած...

Ժաք ալ չէր տեսներ զայն։ Աղմուկէն ցնորած, կը մտածէր թէ երազակոծութեան մը ենթարկուած չէ՞ր։

Էօբէրտան, սաստիկ ռմբակոծուած, գինով մարդու պէս կը դանդաչէր։ Բախման արդիւնքը սոսկալի եղած էր։

Ձայն մը գոչեց.

—Նաւը ջուր կառնէ, ջրհանն՛երը...

Պիսքառ յաղթական աղաղակ մը արձակելով.

—Բոլոր առագաստները բացուին, գոչեց։

Եւ անիծեալ երկկայմը՝ անհաւատալի թեթեւութեամբ մը հեռանալով՝ սկսաւ փախչիլ..

—Անէ՛ծք, գոչած էր Առմոն։ Ձեռուընուս կը փախչին։

Մինչ Առչիպալ, ծնրադիր, կը բռնէր խեղճ մայրը որուն արիւնը կը կարմրցունէր կամրջակը...

Լամալուն ալ գետին փռուած էր, ազդրը ջախջախուած... Սըր Լիօնէլի քով որուն գանկը խորտակուած էր գնտակէ մը։

Ժաք Պիսքառին քով վազած էր։

—Պարոն, գոչած էր, խաբեցիք զիս... այս երկկայմին մէջինները ծովահէններ չէին...

Պիսքառ անոր նայեցաւ հեգնօրէն.

—Իրա՛ւ... Ո՞վ էին ուրեմն։

—Կին մը կար...

(Շարունակելի)

Կ. ՊՈԼԻՍ, 2/14 ՄԱՅԻՍ, 1894

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆ Ի ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

Տքթ. Վէքէրլէ, որ բնիկ գերման մ'է Վիւրդէմպերկէն և բողոքական դաւանութեան կը պատկանի, տհաճութիւն ցուցուց տեսնելով որ Աւստրիոյ Արքունեաց պաշտօնատարներ Վիեննայէ յատկապէս եկած էին Աւագաց ժողովոյ մէջ ծրագրին հակառակ քուէարկելու համար։ Վարչական թերթին Պէսթէր Լլոյտ կ'ըսէ որ եթէ այս աւագ մէջ ա մտութեամբ ծրագիրը մերժուի, վարչութիւնը պարտ պիտի սեպէ հրաժարիլ։ Նոյն լրագիր ցաւօք կը դիտէ որ արքունի ուրիշ երկու պաշտօնատարներ որք ծրագրին նպաստաւոր էին, Վիեննա մնացին և չհամարձակեցան կամ չուզեցին փէշթա գալ քուէարկութեան մասնակցելու։ Այս ամեն գրուածներէ կը կուահուի թէ վերին ակումբներու մէջ հաշտ աչքով չի նայուիր քաղաքային ամուսնութեան ծրագրին։ Բովանդակ ազնուական և ունեւոր դասու ակնոյք հակառակ են ծրագրին ընդունելութեան։

Վատիկան արքունի պաշտօնէութենէն աւելի որոշապէս միջամուխ՝ կաթոլիկ եկեղեցւոյ վարդապետութեանց հակառակ ծրագիր մ'ընդունիլ չտալու համար։ Անցեալ երկուշաբթի, երբ ծրագրին վիճաբանութիւնն սկսաւ, փէշթայի Մօնէր Ալլամ լրագիրը, բերան Վաչարի արքեպիսկոպոսին (որոյ պերճախօս ատենաբանութեան մէկ քառուածն ըրած էինք Աչէ–Եւրի չորեքթ աւուր թուով), հրատարակեց Հռոմէ հեռագիր մը զոր Ռամփոլլա կարդինալ ղրկած էր պապական նուիրակին ի Վիեննա և որով կ'ըսէ․ «Սրբազան Պապը վաղը պատարագ պիտի մատուցանէ յատկապէս, վասն յաջողութեան ուղղոյ Սրբոյ Կուսին Մարեմայ, պաշտպանուհւոյն Մաճառաց»։ Աւագաց ժողովոյն Բ. նստին հետեւեալ օրը, նոյն լրագիր այս հատուածն ևս հրատարակեց․ «Բովանդակ եկեղեցական դասին այս խնդրոյ «մէջ յաջողումն այժմէն երբեւ տոյգ «կրնայ նկատուիլ, մեր յորդ բարեկամ- «ներուն հրաւէր կը կարդանք պատ- «րաստուիլ փայլուն կերպիւ արտայայ- «տելու ընդհանուր գոհունակութիւնը «զոր յառաջ կը բերէ քաղաքային ա- «մուսնութեան ծրագրին ձախողումը։ Մեր «կարծեօք, յարմարագոյն կ'ըլլայ չորեքթ «օր բովանդակ երկրին մէջ Զ․․․ Ա․․․․ «գոհաբանական աղօթքն ըսել, ու «շնորհակալեաց հեռագիր մ'ուղղել «մեր Թագաւորին, բարձր պաշտպանին «Եկեղեցւոյ։ Բաղձալի է նաև որ նոյն երե- «կոյ համօրէն հաւատացեալք լուսաւորեն «իրենց տուներն, և ուր կարելի է՝ «ջահեր վառելով իրենց բերկրանքն «հռչակեն»։ Հունգարիոյ այլ և այլ կողմերն, ի Զամպոր մանաւանդ, Սերպք պատարագներ մատուցին, թափօրներ կազմեցին և հրապարակային աղօթքներ ըրին որպէս զի քաղաքային ամուսնութեան ծրագիրն օրէնք չդառնայ։ Արատ քաղաքի Ռումանք հեռագիր մը ղրկեցին Աւագաց ժողովոյն, որով կը խնդրեն մերժել քաղաքային ամուսնութիւնն, Հունգարիոյ մէջ բնակեալ մասնաւոր ցեղերը գոհացնելու և անոնց գոյութիւնն ապահովելու համար։ Պէտք է յիշեցնենք թէ Ռումանք, Սերպք և Խրուաթք, եկեղեցական և բարոյական նկատումներէ զատ, մասնաւոր նկատում մ'ունին որով կը հակառակին քաղաքային ամուսնութեան ծրագրին, զոր կը համարին մաճառացուցման կամ ձուլման նոր ձեռնարկ մը, և իրենց ցեղային դիրքն ըստ առաջնոյն շարունակելու համար, չեն ուզեր որ եկեղեցական իշխանութիւնը տկարանայ, և մաճառ քաղաքային պաշտօնէութեան մը ձեռքն անցնի ինչ որ յարդ իւրաքանչիւր տարրի եկեղեցական մարմնոյն իրաւասութեան շրջանակին մէջ կը մնար։ Կը հասկցուի ուրեմն որ Արատի ռուման բնակիչք որոշեցին համակրանայ փայլուն ցոյց մ'ընել իրենց եպիսկոպոսին եթէ օրինագիծը մերժուի։ Քանի մը հազար Ռումանք կայարանին մէջ պիտի ընդունին իրենց եպիսկոպոսն, և կեցցէ թագաւոր աղաղակաւ և այլ օրինաւոր կեցցէներով իրենց բերկրանքը պիտի յայտնեն այնպիսի ծրագրի մը մերժման առթիւ զոր մաճառ մեծամասնութիւնն յղացեր է ի վնաս ոչ-մաճառ փոքրամասնութեանց։

Ծրագրին պաշտպաններն ևս անգործ չէին մնար, և ի փէշթա մանաւանդ ամեն բան ըրած էին՝ հասկցնելու համար Աւագաց ժողովոյն որ եթէ Ներկայացեալ ծրագիրը մերժէ, իւր իրեւ ժողով գոյութիւնն իսկ կրնայ վտանգուիլ։ Երեքշաբթի նիստը դրաւեցին բանախօսութիւնք սերպ Պատրիարք Գեր. Տ. Պրանքովիչ արքեպիսկոպոսի, զօրապետ Մարիւշի, կոմս Անտոն Սէչէնիի, բարձր պաշտօնատար պալատան, երիտասարդ կոմս Զէյի, որ թէպէտ բողոքական, բայց միւսներուն պէս ծրագրին դէմ խօսեցաւ։ Չորեքշաբթի նստին մէջ, կոմս Իմէրիք Սէչէնիի և կարդինալ Շլաուխ նմանապէս ընդդէմ խօսեցան։ Ապա բողոքական-աղատական եպիսկոպոս Գ. Բօպլ Սաս պաշտպանեց ծրագիրն, Աչխարհիկ դեքեր ոչներ ծրոնանց գեղեցիկ պեղրէ գ հունաբաց ձրդ ծրագրի ըստ Վաքէրլէի...

ծրագիրն, Աչխարհիկ դատաւորութեանց պէտ հուլիր թեան ցոյցերուն և Զախակողմեանց կեցցէներուն մէջ։ Ռումէն արքեպիսկոպոս Գեր. Տ. Ռումէն կարդաց խնամով պատրաստուած իւր ատենաբանութիւն, զոր կ'ամբողջացնէր իւր Թրանսիլվանիոյ կրօնակցաց մէկ որոշումը։ Դատական Նախարարն իւր պատասխանով կէտ նպաստաւոր գլուխ հաստատեց թէ այս ծրագիր ո՛չ մէկ կրօնի կը դպչի, և վտանգ չպատճառեր ոչ-մաճառ ազգութեանց։ Բայց կաթոլիկ Մաճառաց մեծ մասն և ութ կամ տասն միլիոն ոչ-մաճառ բնակիչք Հունգարիոյ բաժնին՝ համամիտ չեն Նախարարին այս յայտարարութեանց։

Ինչպէս ծրագրին ամենէն ազդու ճառն արտասանեց կոմս Պէլա Սէչէնի, որ ըսաւ թէ Ֆրանսայի մէջ կղերի գերակշռութեան չափ մը դրուած է՝ հաշուակել Ֆրանսայի քաղաքացիներուն մարդկային իրաւունքները։ Սպանիոյ մէջ, ուր կղերը գերակշիռ է, ազգային յառաջդիմութիւնը դանդաղ ընթացք մ'ունի, յորմէ կը հասկցուի թէ անկարելի է երկիր մը կառավարել լոկ եկեղեցական վարդապետութեանց միջոցաւ։ Եթէ Հունգարիոյ մէջ կղերը ցարդ պահպանած է իւր ազգեցութիւն, պատճառն այն է որ ամեն ժամանակ կղերին մէջ գտնուած են հայրենասէր Մաճառներ, որք երբեք յառաջդիմութիւնը չեն զոհած իրենց ինքնասէր դիտումներուն։ Բաւական է որ կղերն երկրին յառաջդիմութեան արգելք չըլլայ, հաստրակութեան համար միշտ բարիք մը պիտի ըլլան իւր ազգեցութիւն և գործունէութիւն։ Ուժգին ծափահարութեամբք ողջունեցան այս դիտողութիւնք, և այն ատեն ժողովոյ նախագահն ելաւ ըսաւ թէ «Ծափահարութիւնք կրնան յարմարիլ Թատերաբեմի մը, բայց անտեղի են այսպիսի ժողովոյ մը մէջ»։

* * *

Մեր ընթերցողք գիտեն ծրագրին մերժումը։—Բայց ասկէ պէտք չէ հետեւցնել թէ քաղաքային ամուսնութեան ո՛ և է ծրագիր երբեք պիտի չընդունուի Հունգարիոյ մէջ։ Կարելի է բարեփոխել, բայց ծրագիրն, անգամ մը երեսփոխանական մեծամասնութենէն ընդունուած ըլլալով, վաղ կամ անագան օրէնք պիտի ըլլայ, առ այդ չիք տարակոյս։ Քաղաքային ամուսնութեան բարեփոխեալ ծրագիր մը կրնայ յղացուիլ այնպէս որ ո՛չ մէկ եկեղեցականութեան խղճին դպչի անոր գործադրութիւնը։ Օրինակի համար, կ'ըսեն, ինչո՞ւ պարտ դնել կաթոլիկ կղերին վրայ որ անոնց միայն պսակն օրէնք որոց ամուսնական միութիւնը քաղաքային կարգաւ տեղի ունեցած է արդէն։ Թո՛ղ տարբեր քօնգրօյ մը գրուի՝ ապահովելու համար որ պսակեալք նաև քաղաքային պաշտօնարանի մէջ իրենց միութիւնն արձանագրել տուած ըլլան։— Նախարարութիւնը կ'ըսէ թէ քաղաքային արարողութիւնը կանխաւ կատարել տալով իրենց նպատակն է որ եկեղեցական պսակաւ օրհնուած միութիւն մը յետոյ անվաւեր նկատուելու վտանգին չենթարկի։ Բայց միւս կողմէ ալ կ'ըսուի թէ կղերին պարտ դնելով որ քաղաքային պաշտօնէին գրին վրայ միայն օրհնէ պսակը, մէկ իշխանութիւնը միւսին ստորադասելու երեւոյթ կ'առնու գործն, և այդ կացութեան չուզեր ենթարկել եկեղեցականութիւնը։—Բայց եթէ այսքան աղմուկ կը յարուցուի քաղաքային ամուսնութեան ծրագրին դէմ, այն կասկածով է որ անոր ետեւէն ապահարզանի ծրագիր մը կրնայ գալ։ Այդ ծրագիր աւելի ուժգնապէս պիտի հարուածուի, և անոր ընդունելութիւնն անհաւանական է Հունգարիոյ մէջ, գէթ բաւական ժամանակի մը համար։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Ընդհանուր դատաւոր Սըր Զարլզ Ռըսէլի տեղ, որ Վերաքննիչ Ատենի անդամ կարգուելով Լորտ եղած և Լորտերու ժողովոյն անդամակցած է, իւր Լոնտոնեան շրջանակէն Ազատականք դարձեալ ազատական մը երեսփոխան ընտրեցին. բայց իրենց այս յաջողութիւն աւելի պարտութեան մը նմանեցաւ. որովհետեւ Սըր Զարլզ 1,244 քուէի առաւելութիւն ունեցած էր իւր հակառակորդին վրայ, մինչ իւր յաջորդ, 4,530 քուէ ստացած ըլլալով, միայն 192 քուէի առաւելութիւն ունեցաւ պահպանողական ընտրելոյն դէմ։ Այս ընտրութեամբ երեւցաւ որ պահպանողականք հազար քուէ բարդեր են իրենց առջի քուէներուն վրայ, գործաւորական շրջանակի մը մէջ, մինչ ազատականաց քուէներն եօթն հատ մ'ալ պակսեր է։

—Ուրիշ յաջողութիւն մը, որ նմանապէս պարտութեան կը նմանի, նիւմացոյցին քուէարկութեան առթիւ տեղի ունեցաւ։ Սըր Ուիլեըմ Հարքուրթի պատրաստած նիւմացոյցը միայն 14 քուէի մեծամասնութեամբ ընդունուեցաւ։ Ասկէ առաջ նախարարական մեծամասնութեան 14ի իջնալը դիտուած մ'էր բնաւ, բայց հիմակ այսքան կարեւոր խնդրոյ մը առթիւ կը հաստատուի թէ դիտուած չէր, դժբախտ իրականութիւն մ'է որ առաջին առթիւ կրնայ փոխուիլ աւելի դժբախտ դիտուածի մը. զի այնքան թեթեւ մեծամասնութիւն մը օրին մէկն ալ կրնայ փոքրամասնութիւն ըլլալ դիտուածով մը, (երեսփոխանաց ոմանց ակամայ բացակայութեամբ,) և այն ատեն հարկ անհրաժեշտ կ'ըլլայ կա՛մ նախարարութեան հրաժարում և կամ ժամանակէն առաջ երեսփոխանութեան լուծում և նոր ընտրութիւն։ — Այս անգամ ալ նախարարութեան 14 քուէէ աւելի չըլլանալը կը վերագրուի մաս մը իռլանդացի երեսփոխանաց հակառակութեան. որովհետեւ նոր նիւմացոյցն աննպաստ է ոգելից ըմպելիք շինողներուն և ծախողներուն, որք մեծ մասամբ իռլանդացի են։

—Բայց լորտ Ռօզպէրի ինք անձնապէս մեծ յաջողութիւն մ'ունեցաւ այս օրերս։ Անցեալ շաբթուան մեծ ձիարշաւին մէջ իւր «Լէտաս» անուն ձին շահեցաւ ամենամեծ մրցանակն երկու հազար կինէի. (մէկ կինէ 21 շիլին կը նշանակէ, մինչ մէկ անգլ. ոսկին 20 շիլին է միայն)։

ՖԻՆԼԱՆՏԻԱ. — Երախտապէտ Ֆիններն իրենց Հելսինկֆորս մայրաքաղաքին մէջ ժողովրդային հանգանակութեամբ կանգնեցին Աղեքսանդր Բ. կայսեր արոյրէ արձանը, գծագրութեամբ Վալդէր Ռիւնպէրկի, որդի ֆին բանաստեղծին, որոյ արձանն ևս կանգնուած է նոյն քաղաքին մէջ։ Արձանին բացումը մեծ շքով կատարեցաւ։ Ֆինլանտայի ժողովուրդը կը սիրէր հանգուցեալ կայսրն, որ շատ մը բարիքներ ըրած էր Ֆինլանտիոյ, տալով յառաջդիմութեան նպաստաւոր դրութիւն մը։ Հանդէսին առթիւ, ռուս կուսակալ կոմս Հէյտէն կարդաց Զարին հետեւեալ հեռագիրը.

«Ներկայացուցիչք Ֆինլանտիոյ ժողովրդեան.—Այսօր համախմբուած էք կատարելու համար բացումն յիշատակարանին հանգուցեալ Աղեքսանդր Բ. կայսեր Ռուսիոյ։ Ուրախ եմ անկեղծ գոհունակութիւն յայտնելով այս բարեպաշտիկ ձեռնարկութեան գաղափարն ունեցողաց համար։ Մեծ հաճոյք է ինձ տեսնել բարեպաշտիկ անձնուիրութեան այսպիսի զգացումներ ֆիննական ժողովրդեան կողմէ իմ հանգուցեալ յաւերժայիշատակ հօրս նկատմամբ, որ ձեր վեհապետն էր ու բարերարը։ Կը մաղթեմ որ այն զգացումներ շարունակեն և գրաւական մ'ըլլան ֆիննական ժողովրդեան սիրոյն և հաւատարմական անձնուիրութեան իրենց վեհապետաց հանդէպ»։ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ

Ֆիննական լրագիրք կ'ըսեն թէ Ֆինլանտիոյ ժողովուրդն այնքան սիրով և երախտագիտութեամբ մեծարելով յիշատակն հանգուցեալ կայսեր, անուղղակի դիտողութիւն մ'ըրած է անոնց համար, որոնք ընթացքին դէմ ազնիւ ֆինլանտիա ևս ռուսացնել կ'ուզեն։—Զարին հեռագիրը ռուսերէն էր, և ազնուական և վաճառական դասերէն հասկցուելու համար, նախ շուէտերէնի թարգմանուեցաւ, յետոյ՝ հասարակ ժողովրդէն հասկցուելու համար ալ՝ ֆիններէնի. որովհետեւ Ֆինլանտիոյ մէջ բարձր դասերու սովորական լեզուն շուէտերէն է. ժողովրդական խոնարհ կարգերուն լեզուն ալ շուէտերէնէ բոլորովին տարբեր և մաճառերէնի նման կիսովին ասիական ֆիններէն լեզուն է. իսկ պաշտօնական և կառավարական լեզուն ռուսերէն է։

ՎԻԼՀԷԼՄ ՀԱՅՍԸ 16,000 մարքի նուէր մը ղրկեց Պերլինի Աշխարհագրական Ընկերութեան, նպաստելու համար հրատարակման գիտական գործի մը, որով պիտի պարզուին նոյն ընկերութեան ձեռամբ ի Կրօէնլանտ ղրկուած երկրախոյզ մարմնոյն ձեռք բերած արդիւնք։ Այս աշխատութեան աւարտումն երկու տարի պիտի տեւէ։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ կառավարութիւնն որոշեց չորս միլիոն ֆր. ի մօտ գումար մը ծախսել ի նպաստ հնութեանց նոր թանգարանի մը կառուցման համար։ Ինչպէս ուրիշ անգամ ալ ըսինք, այժմեան թանգարանը, թէեւ մեկուսացեալ, բայց փայտաշէն ըլլալով, պարունակած թանկագին նիւթերուն պահպանման մասին միշտ երկիւղներ արտայայտուած են։

ՀԱՄԱՃԱՐԱԿ Ի ՓՈՐԹՈՒԳԱԼ. — Օրուան խնդիրներէն մէկն ալ Փորթուգալի համաճարակն է։ Ծանուցուեցաւ թէ Լիզպոնի և շրջակայից մէջ օրական քանի մը հարիւր անձինք կը վարակին հնտախտէ և քանի մը տասնեակ վարակեալք կը մեռնին։ Վերջապէս Լիզպոնի մանրէաբանական հաստատութեան տնօրէն Տքթ. Բէտտանա և Տքթ. Պէտէնքուռ տեղեկագիր մը ներկայելով կառավարութեան, յայտարարեցին թէ հիւանդաց արտադրութիւններուն մէջ իրենց գտած մանրէը նոյնն է զոր կը գտնեն Լիզպոնի խմուած ջուրին մէջ։ Բայց այս մանրէ այն չէ զոր Տքթ. Քոխ և այլ հանրածանօթ մանրէաբանք մասնաւոր ըրած էին իբրեւ հնտախտի մանրէ։ Լիզպոնի մէջ դիտուած փորհարութիւնք հնտախտի պատճառաւ չեն։ Բժշկաց այս յայտարարութեան վրայ, կառավարութիւնն անմիջապէս հեռագրեց իւր հիւպատոսներուն և ծանոյց դեսպաններուն թէ հնտախտ չկայ Փորթուգալի մէջ։

ԻՏԱԼԻՈՅ լրագիրք կը հաստատեն թէ վերջին ամիսներուն մէջ տուրքերն Իտալիոյ մէջ նշմարուած գումարներէն պակաս արդիւնք տուած են։ Անցեալ տարւոյ ապրիլ ամսուն 30 միլիոն ֆր. ի չափ հաւաքուած էր, մինչ այս տարի նոյն ամսուն 4 ½ միլիոն պակաս գանձուած է, գլխաւորապէս մաքսերէ։

1900Ի ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍԸ Ի ՓԱՐԻԶ.—Երեսփ. ժողովոյ մէջ պահանջուեցաւ որ կառավարութիւնը փութացնէ վարկի առաջարկն 1900ի Արուեստահանդէսին համար. զի վեց տարին հազիւ կը բաւէ այնքան մեծ ցուցահանդէս մը կազմելու, և հիմակուընէ գործի պէտք է սկսի կառավարութիւնն, օրինաւորապէս արտօնուելով Խորհրդարանէն։

ՄԱՀՈՒ ՊԱՏԻԺՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ.—Ծերակոյտն առաջարկ մը քուէարկեց, որով մահու պատիժն այսուհետեւ բանտերու մէջ ի գործ պիտի դրուի և ոչ հրապարակաւ։ Անգլիոյ մէջ մահու պատիժն ի գործ կը դրուի բանտի մէջ, և բանտին վրայ սեւ դրօշին ծածանումը կը ծանուցանէ թէ ոճրագործն իւր ոճիրը քաւած է իւր կեանքով։ Այս անգլ. դրութիւնն ընդունիլ կ'ուզէ Ծերակոյտն։ Այժմ Երեսփ. Ժողովն իւր կարգին կը վիճաբանի նոյն խնդրոյ վրայ։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ԲԱՆԱԿԻՆ մէջ անհնազանդութեան դէպքեր տեղի ունենալուն նկատմամբ չափազանցեալ բաներ գրուցուած ըլլալով, Փոխարքային հեռագրեց ի Լոնտոն թէ նշանակուած Դրդ գօրանդէն միայն երկու գումարտակներու մէջ այնպիսի դէպքեր պատահած են թէեւ, բայց նշանակութենէ զուրկ են, զի կրօնի կամ ցեղի պատճառաւ չեն։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ կառավարութիւնն որոշեց նոր դրոշմաթուղթ մ'ընդունիլ նամակադրոշմներուն համար և մրցանակ հաստատեց ամենէն աղուոր գծագրութեանց համար։ 600 տարբեր օրինակ ներկայացուեցաւ, որք պահ մը ի ցոյց հասարակութեան կը դրուին, ընտրութիւն մ'ընելէ առաջ։ Գծագրիչներէն ոմանք Ժանն տ'Արքի պատկերը գրած են նամակադրոշմին վրայ։

ՊԻՍՄԱՐՔ ԻՇԽԱՆ, կայսեր հետ հաշտութենէն ի վեր մանաւանդ, այնքան պատգամաւորութիւններ կ'ընդունի որ անցեալ շաբթուն իւր բժիշկ հարկ դատեց պաշտօնական ծանուցում մը հրատարակել թէ նախկին վարչապետին առողջական վիճակը չի ներեր ժամանակ մը ո՛ և է պատգամաւորութիւն ընդունելու։

ԼՈՆՏՈՆԻ Էմբայր Թատրոնին մէջ անցեալ երկուշաբթի գիշեր ներկայացումէն քիչ յառաջ հանդիսականներէն Ֆրանսուհի մը, Տիկին Կիւյօ, ռեվօլվերի հարուածով մը ինքնասպանութիւն փորձեց, և մահամերձ վիճակի մէջ հիւանդանոց փոխադրուեցաւ անմիջապէս։ Պատճառը չհասկցուեցաւ։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 12 Մայիս.— Սակարանի մէջ ընդհանուր կարծիքն է թէ 40 միլիոն ֆր. ի օսմ. փոխառութիւնն աւելի քան 65 (վաթսուն և հինգ) անգամ ստորագրուած է։

ՎԻԵՆՆԱ.— Մաճառ վարչապետ Տքթ. Վէքէրլէ կայսեր ներկայացաւ և երկար խորհրդակցութիւն մ'ունեցաւ։ Երեկոյին Փէշթա դարձաւ։

ԷՏԻՆՊՈՒՐԿ. — Կոլոմպէտ անգլ. մարտանաւն որ այսօր Քուինսֆէրի հասաւ՝ Թնդանօթայ արձակմամբ գերմանական նաւախումբն ողջունած պահուն, չգիտցուիր ինչպէս եղաւ՝ Թնդանօթաձիգներու վարժից մը զարնուեցաւ մեռաւ և նաւազի մը բազուկը կորաւ։

ՓԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Սաստիկ ցուրտի պատճառաւ, առաջիկայ հունձքերուն ընդհանուր վիճակն հիմակ այնքան նպաստաւոր չերեւիր։

ՀՌՈՄ.—Պ. Քրիսբի Երեսփ. Ժողովոյ մէջ հաստատեց պատերազմական Նախարարին խօսքը թէ զինուորական ծախուց նոր կրճատում վնասակար է։ Երեսփ. Ժողովն ի նկատ առնլով այս յայտարարութիւն, ձեռնարկեց պատերազմական վարչութեան ելմտացոյցին քննութեան՝ յօդուած առ յօդուած։

ԻՍՄԱՅԻԼԻԱ.— Մայիս 1էն մինչեւ 11 Սուէզի ջրանցքէն անցնող 109 շոգենաւերու տասնօրեայ հասոյթն եղած է 2,430,000 ֆր։

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 29 Ապրիլ

Այսօր լատինաց տօն ըլլալուն պատճառաւ Ղալաթիոյ Պորսան գոց է։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 12 Մայիս

Ֆրանսական Ռանթ 3 °/₀	100	55
» » Նոր 3 ½ °/₀	106	90
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	24	20
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	506	87
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	—	—
Օսմանեան Երկաթուղի	111	50
» Րէժիի բաժնեթուղթք	435	62
Պանք Օթօման	640	
Քրէտի Լիօնէ	742	50
Իտալական Ռանթ 5 °/₀	79	15

Եգիպտական միացեալ	516	25
Չէք Լոնտրայի վրայ	25	185
Օսմանիյէ (Օսմանեան քօնսօլիտէ)	440	62

ԼՈՆՏՈՆ, 12 Մայիս

Անգլ. քօնսօլիտէ	100	31
Օսմ. » Սէրի Դ.	23	87
» » » Ա.	60	50
» » » Բ.	37	50
» » » Գ.	25	37
Օսմ. փոխառութիւն 1871	101	50
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆանս Լօն)	102	25
Պանք Օթօման	15	43
Այտընի երկաթուղի	14	
Գասապայի երկաթուղի	17	
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիյէ)	102	12
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	—	—
Տօմանիալ (փոխառ. Ռօչիլտ)	105	25
Հելլենական 5 °/₀	32	50
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25	324

ՎԻԵՆՆԱ, 12 Մայիս

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	125	30
» Փարիզի »	49	67
Օսմանեան Րէժիի բաժնեթուղթք	217	50
» Երկաթուղի	64	40

ՊԵՐԼԻՆ, 12 Մայիս

Օսմանեան Երկաթուղի	103	70
Օսմ. Րէժի	—	—
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20	335
» Փարիզի »	80	90

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Խառն ժողովն իւր վերջին նստին մէջ Արաբկիրի պատրիարքական փոխանորդ կարգած է Արժ. Ամբրոսիոս վարդապետ Ռուբինեանն, և Ամասիա-Մարզուանի պատրիարքական փոխանորդ կարգած է Արժ. Արիստակէս վարդապետ Վանքեանը։

Կրօնական Ժողովն, որ Զատկական տօներուն առթիւ իւր նիստերը դադրեցուցած էր, վաղը պիտի գումարի ի Պատրիարքարան։

Իզմիրի առաջնորդ Գեր. Տ. Ներսէս Ծ. Վ. Ասլանեանի Կ. Պոլիս գալուն առթիւ հետեւեալը կը գրէ Աւե-Եւի Մ․․․․ իր մայիս 1ի թիւին մէջ.

Գեր. Ծ. Վ. Ասլանեան ամսոյս 23ին դէպ ի Պոլիս ուղեւորեցաւ։ Այս ուղեւորութեան նպատակն այլ ինչ չէ, ինչպէս նոյն ինք Գեր. Առաջնորդն հաղորդած է թերթիս խմբագրութեան, եթէ ոչ օդափոխութիւն։ Ս. Առաջնորդն ժամանակէ մ'ի վեր անձնական տկարութեամբ կը տառապի, հետեւապէս բժշկաց խորհրդով արժան դատած է մի քանի ամիս մայրաքաղաքը մնալ իր առողջութիւնը դարմանելու և ապա վերադառնալ իր վիճակն։ Ուստի այս կերպով կը ջրուին այն խօսքերն՝ իբր թէ Գեր. Առաջնորդն չվերադառնալու պայմանաւ կը հեռանայ քաղքէս և թէ ինք դժգոհութեան պատճառներ ունի։ Ընդ հակառակն՝ Ս. Առաջնորդին յայտարարութեան նայելով՝ ինք շատ գոհ է ժողովուրդէն և թէ ակամայ կ'ստիպուի իր հօտէն բաժնուիլ լոկ անձնական գործերու համար, և այդ առժամեայ կերպով։

Ապրիլ 29, ուրբաթ օր, Սկիւտարի մէջ տեղի ունեցաւ նշանախօսութիւնն Յովհաննէս էֆ. Պէզազեանի որդւոյն Կարապետ էֆ. Յ. Պէզազեանի ընդ Օր. Նունեայ Ռ. Սեմերճեան՝ դուստր Ռուբէն էֆ. Սեմերճեանի։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ.— Գօնեայի նահանգին կուսակալ անուանեցաւ Ալի Բէմալի փաշա, նախագահ պաշտօնէից ընտրութեան յանձնաժողովոյ։

Ատանայի Հաճըն գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Հիլմի պէյ, գայմագամ Ֆէքէի, և իրեն յաջորդեց Ալի Րիզա էֆէնտի, գայմագամ Հաճընի։

Իւլաի առաջին աստիճան տրուեցաւ Տպագրական Տեսչի օգնական Հրֆզի պէյի։

Սանիյէ Միւթէմայիզի աստիճան՝ Պաղտատի վաճառականներէն Գույումճեան Քերովբէ էֆէնտիի։

Սանիյէի աստիճան՝ Վանայ հեռագրական ու թղթատարական կեդրոնական տնօրէն Մէհմէտ էֆէնտիի։

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Վանայ հեռագրական ու թղթատարական ընդհանուր տնօրէն Հասան Թահսին էֆէնտիի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Ս....հ լրագրոյ խմբագիրներէն Սամի պէյի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՃԵՆԿՈՒՑՈՒՄ.— Շաբաթ իրիկուն Ըլտըզի կայսեր պալատան մէջ շքեղ հացկերոյթ մը տրուեցաւ ի պատիւ անգլիական դեսպան Սըր Ֆիլիփ Քըրրիի։ Այդ հացկերոյթին ներկայ գտնուելու պատիւն ունեցան՝ դեսպանին հետեւորդք, Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն, Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարն և պալատական պաշտօնատարք։

ՔՈԼԵՐԱՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ.—Ապրիլ 28էն 29, Սեբաստիոյ մէջ քոլերաէ տասնըութ դէպք և հինգ ու նոր բռնուածներէն ութ մահ։

—Գասթամունիի Իսկիլիպ գաւառակին մէջ ապրիլ 28էն 29, քոլերաէ չորս դէպք, որոց երկուքը մահացու։ Առաջուան բռնուածներէն մէկ մահ։

ԳՕՆԵԱՅԻ նորընտիր կուսակալ Ալի Բէմալի փաշա երէկ կայս. պալատ գնաց և իրեն շնորհեալ այդ պաշտօնին համար շնորհակալութիւն մատուցանելով արժանացաւ կայսերական մեծարանաց։

Ալի Բէմալի փաշա մէկ քանի օրէն իւր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։

ՅՈՒՆԱՑ ԱԶԳ. Ս. Պատրիարքը շաբաթ օրը Դատական և կրօնական գործոց պաշտօնատունն երթալով տեսակցեցաւ նախարար Վսեմ. Րիզա փաշայի և կրօնական գործոց տեսուչ Ջիվէր պէյի հետ։

ՄԱԼԻԵՅԻ մէջ շաբաթ օրը յանձնաժողով մը ի նիստ գումարուեցաւ՝ Նախարար Վսեմ. Նազիֆ փաշայի նախագահութեամբ և ելմտական խնդրոց վրայ խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ՍԿԻՒՏԱՐԷՆ ի Զամլըճա թրամուէյի գիծ մը շինելու համար փաստաբան Պօշնաքեան Յակոբ էֆէնտի և ընկերք մենաշնորհ խնդրած էին. խնդրարկուք համակերպած են՝ պայմաններու նկատմամբ ի գործ դրուելիք բարեփոխմանց։

ԲԻԷՌ ԼՕԹԻ երէկ իրիկուն մայրաքաղաքս հասաւ։ Ինչպէս կը յիշուի, մեծանուն վիպասանը Եգիպտոս այցելելէ ետք՝ անապատի ճանբով Երուսաղէմ ուղեւորած էր և իր տպաւորութիւնները պիտի հրատարակէ։

ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆԸ.— Բարիզէն կը հեռագրեն թէ 40 միլիոնի փոխառութեան ստորագրումը մեծ յաջողութիւն ունեցեր է։

ՀՐՖԶԻ ՊԷՅ.—Ինչպէս կ'երեւի այս աւուր Պաշտօնականներէն, Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է Իւլայի առաջին աստիճան շնորհել Տպագրական տեսչի օգնական Հրֆզի պէյին։ Կը շնորհաւորենք Ն. Վսեմութիւնը կայսերական այս բարձր գնահատման համար, որ արժանաւոր վարձատրութիւն մըն է իր մեծ կարողութեանց և անձնուէր ծառայութեանց և իր երկարատեւ բարւոք պաշտօնավարութեան։

ՊԷՐՈՒԹԻ վաճառականներէ մին մենաշնորհ խնդրած է քաղաքին փողոցներուն մէջ հանրակառքեր բանեցնելու համար։

—Պէրութի բժիշկներէն Տօքթ. Բօութ արտօնութիւն խնդրած է Թօուխ անուն բժշկական թերթ մը հրատարակելու։

ԳԱՍԹԱՄՈՒՆԻԻ Իսկիլիպ գաւառակին մէջ երեւան եկած քոլերային պատճառաւ վաղը նոյն տեղը պիտի ուղեւորին երեք բժիշկներ եւ երեք դեղագործներ։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ.— Ապրիլ 23էն 29, մէկ շաբաթուան միջոցին մայրաքաղաքիս ու արուարձանաց մէջ 233 մարդեր պատահած են, որոց 101ն՝ այր եւ 132ը՝ կին։ Ասոնց 147ն՝ իսլամ (71 այր, 76 կին) 65ը՝ քրիստոնեայ (22 այր, 39 կին) եւ 11ը՝ հրեայ (4 այր, 7 կին)։

ԼԸՔՕՔ ՓԱՇԱ արձակուրդ ստացած ըլլալով, շաբաթ իրիկուն Պերլին ուղեւորեցաւ Եւրոպական կառախումբով։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ժողովն որոշած է որ Վոսփորի մէջ նաւ քաշող շոգենաւք ամեն անգամ առողջապահական պաշտօնեայներ առնեն երբ նաւ մը քաշելու ըլլան, որպէս զի Սեւ ծովու նաւահանգիստներուն չմօտենան։

ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ Տրիփոլսոյ առջեւ քարափ մը ու նաւահանգիստ մը շինելու համար մենաշնորհ խնդրուած է տեղական ընկերութեան մը կողմէ։

ՈՒԽՏԱՒՈՐՔ.—Ապրիլ 1էն 7, հնդիկ և պուխարացի 1530 ուխտաւորներ ժամանած են Քամարան կղզին։ Ասոնք քարանթինայի ենթարկուած են և առողջապահական վիճակնին գոհացուցիչ է։

ԲԱՐԻԶԻ բժշկական Ակադեմիին ազգային անդամ ընտրուեր է Տօքթ. Զամպաքօ փաշա՝ 70 քուէարկողի 56 քուէով։

ՍԸՐ ԱԼՖՐԷՏ ՍԱՆՏԻՍԸՆ որ երկամսեայ արձակուրդ ստացած է, շաբթուս Գերմանիոյ ջերմուկները պիտի ուղեւորի։

ՀՆԴԿԱԿԱՆ ԽԻՂ.— Անտառաց, հանքայ և երկրագործական նախարարութեան կողմէ ղրկուելով Սէլանիկի տիկւէշ-ագաբակին մէջ մշակուած հնդկական խիղի հունտերը, ակնկալուածէն աւելի արդիւնք տուած և հազար հինգ հարիւր օխա հնդկական խիղ առնուած է։ Նախարարութիւնն որոշած է այդ մշակութիւնն ուրիշ նահանգաց մէջ ալ ընդհանրացնել։

ՆՈՒՐԻ ՊԷՅ, անդամ հաշուակալութեանց ատենին, կայս. Իրատէով արձակուրդ ստացած է Իզմիր երթալու անձնական գործոց կարգադրութեանը համար։

ՆԵՐՔԻՆ գործոց նախարարութիւնը Եպարքոսական հրամանաւ նկատողութեան առած է ծրագիր մը որ կը վերաբերի ծնունդոց, ամուսնութեանց, վախճանմանց և տեղափոխութեանց արձանագրութիւններու մասին կատարելի գործառնութեանց։

ԱՅՏԸՆԻ կուսակալին նախագահութեամբ անցեալ օր երկրագործական յանձնաժողով մը ի նիստ գումարուելով խորհրդակցութիւններ կատարած է թէ նա-

հանգին այլեւայլ տեղերու քուսական կարողութիւնն ի՛նչ է և հողերն ի՛նչ տեսակ բերքեր կրնան բուսցնել եայլն։ Ժողովոյ հետեւեալ օրը կուսակալը հացկերոյթ մը տուեր է և յաջորդ օրը նորէն գումարում մը տեղի ունենալով որոշուեր է որ նահանգին երկրագործական քննիչ Պէկեան էֆէնտի երկրագործութեան յատուկ օգտակար տեղեկութիւններ տայ յանձնաժողովոյ անդամոց, որք ինչպէս յայտնի է շրջակայ գաւառներէն եկած երկրագործներ են։ Պէկեան էֆէնտի հարկ եղած տեղեկութիւնները տուած է և անդամք արձանագրած են զայնս։

ԺԱՄԱՆՄՈՒՆՔ. — Երէկ մայրաքաղաքս ժամանեցին Ատալիաի նախորդ կառավարիչ Մուսթաֆա Ջիհնի փաշա՝ Ատալիաէն և Մէրսինի ու Ատանաի պարսկական հիւպատոս Միրզա Մօհսին խան՝ իր պաշտօնատեղիէն։

Նոյնպէս Թէհրանի ամերիկեան դեսպանն և Բէչթի անգլիական հիւպատոսն՝ իրենց պաշտօնատեղիներէն։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ անգլիական նաւատորմը շաբաթ օրը Մէրմէրիսի նաւահանգիստը ժամաներ է։

ԿՈՀՑ ՓԱՇԱ, գեր-նախագահ սպայակոյտի, երեք սպայներու հետ անցեալ օր Սէլանիկ ուղեւորեցաւ։

ՊԱՂՏԱՏԻ և Ազիզիյէի միջեւ եղած հեռագրական գերանները խորտակուած են [illegible]

[illegible]

ԱՆԳԼԻՈՅ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

Նախընթաց շաբթուն Լոնտրայի դրամական կացութիւնը բաղդատաբար աւելի որոշ բարւոքումներ ցոյց կուտար։ Ոսկւոյ մթերքը կը շարունակէ աւելնալ, ամէն շաբթու Անգլիոյ Պանքան կընդունի օտար երկիրներէ մեծաքանակ առաքումներ կըստանայ հետզհետէ, որոնք կը ծառայեն վարկի սակերը նուազեցնելու և հետեւաբար գործառնութեանց շրջանակը ընդարձակելու։ Կարճ պայմանաժամերով փոխառութեանց սակը անհամեմատ կերպով աժանցած է, իսկ դրամազեղչի սակերը շատ քիչ անգամներ այս աստիճան իջած էին։ Պանքայի եռամսեայ թղթերը կրնան զեղչուիլ մինչեւ $1\,^1/_{16}\,\%$ էն, չորս ամսուանները $1\,^1/_8\,\%$ էն իսկ 6 ամսուանները՝ $1\,^1/_4\,\%$ էն։ Առեւտրական զանազան կարգի թղթերու եռամսեայ զեղչի սակն է $1\,^1/_4$—$1\,^1/_2\,\%$, քառամսեան $1\,^1/_2\,\%$, իսկ վեցամսեան՝ $1\,^3/_4$—$2\,\%$։

Տարւոյն այս եղանակին մէջ Լոնտրայի հրապարակին արդի վիճակը բարեգուշակ նշան մըն է վաճառականութեան համար և առաւել կամ նուազ դիւրութիւններ կընծայէ ամէն անոնց որոնք կը պատրաստուին իրենց գարնանային յանձնարարութեանց փոխարժէքները ոսկիով վճարել։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

Ինչ որ ալ ըլլայ դրամական արդի կացութիւնը՝ առեւտուրը սակայն ուղիղ համեմատութեամբ աճած չէ Անգլիոյ մէջ [illegible]

[illegible]

յարափոփոխ եւ ընդհանրապէս թոյլ վիճակ մը ունէր, պղնձի մետաղը նախընթաց շաբթուն կը ծախուէր Լ. 40/3/9 կանխիկ, իսկ Լ. 40/15 եռամսեայ, պղնձեայ թերթերուն գինն էր Լ. 51/5/—։

Անագի գործողութիւնք թուլցած ըլլալով, ձեռուըններ մեծաքանակ ապրանք բանողները գներուն վրայ զեղչ մը ըրին այն յուսով որ յանձնարարութիւնք կը շատնան. այս յոյսերնին գծբաղդաբար չիրականացաւ և իրենց առօրեայ վաճառմանց համագումարը 50 թօնոյէն աւելի չէր։ Անագի հասարակ ձուլածոյները նախընթաց շաբթուն կը ծախուէին Լ. 75ի, առաջնակարգ ձուլածոյները՝ 77ի, իսկ անագեայ ձողերը 76ի։

Անդիկի այս տարուան ներածութիւնները թէպէտ անցեալ տարուընէ նուազ են, և սակայն գործ չըլլալուն պատճառաւ հրապարակին վիճակը թոյլ է։ Անցեալ տարի առաջին եռամսեային ներածութեր է՝ 33,401 չիչ, մինչ այս տարի՝ 28,000 չիչ։ Անցեալ տարի առաջին եռամսեային արտածութեր է՝ 9470 չիչ, մինչ այս տարի նոյն շրջանին՝ 9060 չիչ։ Առաջին տեսակ անդիկը կը վաճառուի Լ. 5/10/—ի թէպէտ գործ չըլլալուն պատճառաւ այս գինը անուանական է լոկ։ Իսկ երկրորդական տեսակներուն գինն է Լ. 5/8/— եւ 5/8/6։

Մետաղներէն հիւսուածեղինաց անցնելով, ասոնք ևս պահանջուած ըլլալութենէն զուրկ են գծբաղդաբար։ Բամբակեղէններու գիները տակաւին ըստ առաջնոյն և թերեւս քիչ մըն ալ աւելի թոյլ կը մնան։ Մասուցումը մէկ կողմէն կ'աւելնայ, բայց խնդրանքը նոյն համեմատութիւնը չէ պահած։

1892 թուականին մինչեւ ապրիլ 20, Ամերիկայի տարեկան բամբակի հունձքը հասած էր 6,650,000 հակի, անցեալ տարի նոյն թուականին՝ 4,658,000 հակի, իսկ այս տարի մինչեւ ապրիլ 20, 5 միլիոն 592,000 հակի։

Նախընթաց շաբթուն 7051 սնտուկ թէյ ծախուած է Լոնտրայի հրապարակին վրայ։ Հասարակ հնդկական տեսակը կ'արժէր $6\,^1/_2$—10 բէնս, միջին տեսակը՝ $10\,^1/_4$—/1/2 իսկ ընտիրը՝—/1/8։

ՊՐՕՔԸՐ

ՈՃՐԱԳՈՐԾ ԿԻՆԵՐԸ
ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Բաւական ժամանակ կայ որ Անգլիոյ մէջ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ, մանրամասն քննութիւն մը կատարելու համար թէ հնդիկ կինը ի՛նչ վիճակ ունի բրիտանական օրէնքին զօրութեամբ։ Տէյլի Թէլէկրաֆ հրատարակեց Հնդկաստան ղրկուած կին պատուիրակին տեղեկագիրը, որով տեղեկութիւններ կը հաղորդուէին քննիչ յանձնաժողովին՝ Հնդկաստանի ոճրապարտ կիներուն վիճակին վրայ։

Պատուիրակը կը պատմէ իր այցը Մատրասի բանտերուն։ Առանց հաստատելու թէ հեշտին ապարանք մըն էր այն, կը հաւաստէ թէ երբ շրջապատի բարձր պատէն անցնի մարդ և ներս մտնէ բանտին հսկայական վանդակադռնէն, չը գտար այն մահասարսուռ տպաւորութիւնը որպէս կը պատահի մտնելով եւրոպական ապաշաւարաններէ ներս։ Այդ ժպտուն երեւոյթին պատճառն են առատաձեղ արեւոտ տուներ որոց տեղ եւրոպական բանտերուն մէջ կան կիսատուեր գորշագոյն ու խոնաւ բակեր։

Մատրասի բանտը որուն մանրամասն նկարագրութիւնը կ'ընէ կին պատուիրակը, յատկացուած է երիկ մարդոց և կիներու, բայց երկսեռ բանտարկեալները խստիւ զատուած են իրարմէ և ամենեւին ո և է առթիւ, ո և է պատրուակով անոնք իրարու չեն կրնար հանդիպիլ։

Մատրասի բանտին 870 բնակիչներուն երեսուն երեքը միայն կին էին պատուիրակին այցելութեանը պահուն, բայց Պ. Մաքրէատա, բանտին տնօրէնը, որ կը հիւրընկալէր իր հայրենակցուհին, դիտել տուաւ իրեն թէ աս հասարակ բանտարկելուհիներուն թիւը քառասունի կը հասնէր։ Չի կրնար ըսուիլ որ Հնդկաստանի իգական սեռը հեռամուտ է ոճրի, վասն զի բանտարկեալ կիները համեմատաբար նըւազ բազմաթիւ են քան Եւրոպիոյ մէջ։

Այս քառասուն կիներուն կարգապահութեանը վրայ կը հսկեն եւրոպացի կին մը (մաթրոն) եւ տեղացի կին մը, որուն գամփռի կերպարանքը պատուիրակին ուշը գրաւեց, մանաւանդ իր մարդավարութեամբը զոր կը ցուցունէր պաշտօնին կիրառմանը մէջ։ Անոր հրամանին տակ կը գտնուի մնացրին որ մաթրոնին առջեւ պատասխանատու է՝ բանտարկեալ կիներուն պատուիրուած աշխատութիւններուն գործադրութեանը համար։ Այս պաշտօն կը յանձնուի բանտարկելուհիներէն անոր որ իր բարւոք ընթացքովը արժանացած է այդ պատուին։

Ննջարանն ընդարձակ է եւ օդաւէտ. հակեալ քարեր, որոց մէջ խշտեակ մը կայ, երկու ծածկոյթով եւ մէկ բարձով, անկողինները կը ներկայացունեն։ Ռօկէն, տեսակ մը կարկանդակ, և բրինձը՝ բանտարկեալներուն սովորական ուտեստն են։ Խոհանոցին հոգը յանձնուած է հնդկուհիի մը, որ դասակարգի մը կը պատկանի, այս մասին չվիրաւորելու համար ազգային կանխադատումները։ Ամեն բանտարկեալ կին իրաւունք ունի իր հետը պահել զաւակը մինչեւ որ երկու տարեկան ըլլայ եւ մայրը բաժին մը յաւելուածական կաթ կընդունի իրեն եւ մանկիկին համար։

Հնդիկ կիներու ոճրագործութիւնը մեծապէս կը տարբերի եւրոպացի կիներու ոճրագործութենէն։ Հնդիկ կիներու առանին անձուկ ու սահմանափակ կեանքը կը սեղմէ անոնց գործելու շրջանակը և գործած ոճիրնին շատ այլազանութիւն չունի։ Անոնց մեծագոյն մասը դատուած են գողօնաթագոյցի յանցանքով։ Մատրասի երեսուն երեք բանտարկեալներէն—չորս պատուիրակը տեսաւ—տասը ամբաստանուած էին իրենց թագուցանող իրենց երիկներուն գողցած նիւթերուն։ Անոնցմէ մէկը միամտաբար փորձած էր ինքզինքը պաշտպանել յայտարարելով թէ այն գոհարը, որուն գողութեամբը կ'ամբաստանուէր, ճշմարիտ գողն էր գնած։

Հնդկաստանի կիներու մէջ ամենէն յաճախադէպ ոճիրն է որդեսպանութիւնը, բայց այնպիսի շարժառիթներու համար որք հիմնապէս տարբեր են Եւրոպիոյ մէջ այս ոճրին մղող շարժառիթներէն։ Հնդկաստանի մէջ որդեսպանութիւնը կնոջը իր ամուսնէն վրէժ լուծելու ամենէն նրբացած ձեւն է. երբ տղան արու է, ոճիրը շատ աւելի ծանր է։

Մատրասի երեսուն երեք կիներէն մէկը իր զաւակը ճամբու մը վրայ ձգած էր որպէս զի, կ'ըսէր, իր ամուսինը, որ երեսի վրայ կը թողուր զինքը, ամուսնական պարտաւորութիւններն զգայ։

Մասնաւորապէս անոնցմէ մէկը պատուիրակին ուշը գրաւեց. հազուագիւտ գեղեցկութիւն մը ունէր, ցած ճակտով, բոցավառ աչքերով և ածուխի պէս սեւ մազերով. իր նրբակերտ իրանը, որ սքանչելի ձեւ ունէր, երեւակայել կուտար վենետկեան արույրէ արձան մը։

Գեղանի հնդկուհին տասը տարուան բանտարկութեան դատապարտուած էր. իր ոճիրը, եթէ փարիզեան դատարանի մը առջեւ ըլլէր, ներման կ'արժանանար. քրոջը հետ միեւնոյն ամուսինն ունէր, և, նախանձութեան մոլեգին վայրկենի մը մէջ մեռուցած էր իր հակառակորդը. բայց հնդկական օրէնքը բնաւ արդարացուցիչ չընդունիր կիներու սիրային ոճիրներուն համար։

Այս է ահա հնդիկ կնոջ ճակատագիրն իր երկրին մէջ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՇԱԲԱԹԸ

Պոլսոյ առեւտրական հրապարակի վիճակը նախորդէն մեծ տարբերութիւն մը չունի։ 1000 քիլէ կարծր ցորեն հասաւ և վաճառուեցաւ Ռումէլիի ու Ազր. Պոլսոյ տեսակներու օխան 24էն 25 փարայի։ Կակուղ ցորեն հասաւ 15,000 քիլէ, 14էն 15ական ղրշ.ի և 30,000 քիլէ Կիրքա և Ազիմա ցորեն 15էն $15\,^1/_4$ ղրշ.ի։ Նոյնպէս վաճառուեցաւ 500,000 օխա եգիպտացորեն 17ական փարաէն և 4000 քիլէ գարի՝ $7\,^1/_2$—$7\,^3/_4$ ղրշ.էն։ Գործ չեղաւ հաճարի ու վարսակի վրայ որոց գինն է՝ առաջինին օխան 18—20 և երկրորդինը $19\,^1/_2$—20 փարայի։ 4000 պարկ ալիւր հասաւ և վաճառուեցաւ։ Նոյնպէս 150,000 օխա թեփ՝ $12\,^1/_2$էն 13 փարայի, 1000 պարկ Օրտուի լուբիա գնորդ գտան 65էն 67 փարայի։ Գործ չեղաւ սուսամի, կորեկի, խաշխաշի, կտաւատի և բամբակի վրայ։

Արտածելի գլխաւոր նիւթերէն վաճառուեցաւ 38 սնտուկ Սիվրիհիսարի եւ Գարահիսարի ափիոն, 133էն 135 ղրուշի, 13 պարկ գազի խէժ՝ Եօզղատի, սպիտակ տեսակ, 22էն $22\,^1/_2$ի եւ 10 պարկ դեղին ճէհրի՝ Կեսարիոյ, օխան $2\,^1/_2$ ղրշ.ի։ Ոգելից ըմպելիներէն՝ 16 տակառ ռուսական եւ 64 տակառ հունգարական, որոնք հասած էին շաբթուան մէջ, վաճառուեցան։ Գալով գաղթաբերքերուն, 200 պարկ խահուէ հասաւ. վաճառումը կը հասնի 1200 պարկի, 100 օխան 12.50էն 14.50 ոսկիի։ 2700 պարկ Թրիէստէի շաքար հասաւ շաբթուան մէջ. վաճառումը կը հասնի 3500 պարկի, 102 էն 114 ղրշ.ի, ըստ տեսակին։ 5500 պարկ Ռանկունի բրինձ հասաւ, որմէ վաճառուեցաւ 3000 պարկ, 95ական ղրուշէն։ Գործ չեղաւ մոմի վրայ ուսկից չի հասաւ, ընթացիկ գործեր բէգոլի վրայ։

ԲԵՐԱՅԻ ԹԱՏՐՈՆՆԵՐԸ

Պ. Անթուանի թատերական խումբը այսօր մայրաքաղաքս կը հասնի Վաւնայէն եկող շոգենաւով և այս գիշեր կուտայ իր առաջին ներկայացումը Թէփէ-Պաշըի թատրոնին մէջ։ Նախապէս ծանուցուած յայտագրին համաձայն՝ պիտի ներկայացուի Un beau soir, մէկ արարուած՝ ոտանաւոր, և Blanchette՝ 3 արարուած։

* *

Բերայի Սիւքը այս գիշեր արտասովոր ներկայացում կայ ի նպաստ Պ. Մինօյեթի՝ յոյժ գրաւիչ յայտագրի մը համաձայն։

ՍԻՆԿԱՌԻ ԸՆՏԻՐ ԹՈՒՂԹ
Սեփհականութիւն Ազգ. Ս. Փ. Հիւանդանոցի

Հոգաբարձութիւնս հրապարակ հանեց ի նպաստ Ազգ. Հիւանդանոցի, սիկառի ընտիր թուղթեր, որոցմէ տարակոյս չկայ բնաւ որ ամենէն դժուարահաճ ծխողներն իսկ գոհ պիտի լինին, իրենց գլանիկի ծախքին եւեթ 8—900 պաստպարելոց օգնելու գոհունակութիւնն ևս վայելելով։

Դժուար է գտնել աւելի զատ միջոց մը որով մարդ թէ օգնէ և թէ մանաւանդ օգտուի, նիւթապէս և ֆիզիքապէս, վասն զի Ազգ. Հիւանդանոցի սեփհական սիկառի թուղթը բացարձակապէս

Լաւագոյն թուղթն է
Աժանագոյն թուղթն է
Օգտակարագոյն թուղթն է

Կը գտնուի ամէն գլխաւոր ծխավաճառաց քով։ Ամէն տուփն և ամէն պրակ Հոգաբարձութեան կնիքը կը կրէ։

Կեդրոնատեղին է Մ. Շիրինեանի վաճառատունը՝ Պոլիս Սուլթան Համամ աղբիւրին քով թիւ 14, 16։ (ԿՆԻՔ)

Լամառօտ ընդհ. պատմութիւն աշխարհացոյց տախտակներով եւ պատկերազարդ Գ. Յ. Խաչկեանի ի պէտս Ազգ. Նախակրթարանաց. կեդրոնատեղին Մ. Փափազեան գրատուն Ջիմպիլլըր խան, վարժարանաց եւ մեծաքանակ գնողաց զոհացուցիչ զեղչ. գին 5 ղրուշ։ 1044 3—3

ՇԻԿԱԿՕ 1893
Ամենէն բարձր վարձատրութիւնը.
Մրցակից չունի մորթի խնամքներու մասին. ընդդէմ կարմրափշտիկներու, ճաթռտուքներու և մորթի խորտուբորտներու։

ԼԱՆՕԼԻՆ ԱՐԴՈՒՋԱՐԴ ԼԱՆՕԼԻՆ
ՔՐԷՄ
ԼԱՆՕԼԻՆ

Լանօլինի գործարանէն արտօնագրուած Մառքիճէմէլէ Խողովակներով կը ծախուի ամեն դեղարաններու մէջ եւ դեղավաճառներու քով։
Այն ատեն ճշմարիտ՝ երբ կը կրէ գործարանի սոյն վաճառանիշը։
Ընդհ. Մթերանոց ի Կ. Պոլիս
Պ. Ս. ՖՐԷՕՀԼԻՀԻ անձնակը
Վիթայի խան, 4, Ղալաթիա 1012

ՏՊԱՐԱՆ, ՎԻՄԱԳՐԱՏՈՒՆ, ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ԵՒ ԳՐԱՏՈՒՆ
Գ. Պաղտատլեան
ՄԱՆՐ ՈՒՍՄՈՒՆՔ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԵՐԿՐԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ
Թարգմ. Կ. ՎԱՀԱՆ
Վաւերացեալ յ'Ուսումնական Խորհրդոյ
Ճ. Ֆ. Վ. Ճօնսթընի Անգլիացի հեղինակին գերազանց գործն է հարց պատասխանով, բազմաթիւ տպագրութեանց արժանացած արդի պահանջմանց համաձայն, դպրոցական դասագիրք մ'է իր տեսակին մէջ եզական։ Ջերմապէս յանձնարարելի է սոյն Մանր Ուսումնն՝ որ խիստ դիւրուսոյց եղանակաւ կը սպրդէ՝ երկրագործական բոլոր անհրաժեշտ գիտելիքներն։
Երես 150, Գին 4 ղրշ.

ԲԱՌԱԳԻՐՔՈՒԿ
ՀԱՅ. ՏԱՃ. ԳԱՂ.
7000 գործածական բառեր պարունակող բառագիրք մ'է, եօթներորդ տպագրութեան արժանացած։
Փոքրադիր երես 309, զեղչեալ գին 4 ղրշ.

ԲԵՆԻԱՄԻՆ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ
ԼՈՒԾԵԱԼ ՍԷՐ
Սոյն հետաքրքրաշարժ վէպ որ տեղական կեանքէ առնուած է կը պարունակէ իր մէջ սիրուն գործուածքներ, և տարակոյս չունինք թէ ամէն գրասէր՝ հատ մը գնելով բարոյապէս և թէ նիւթապէս նպաստած պիտի ըլլայ խոհական հեղինակին վէպը։
Կեդրոնատեղի Վ. Գ. Զարդարեան վաճառատուն, կը ծախուի ամէն գրավաճառաց քով, գին 5 ղրուշ։

Տզայոց անուշ. — Փոռֆաթին փալիէս։

ՄԻՍԲԷԹ
Երաւանդ եւ ընկերաց խնամքով այս անգամ զուտ խաղողէ պատրաստուած և ո՛ր եւ է վնասակար նիւթերէ բոլորովին զերծ լինելով ստամոքսը զօրացնելու եւ ախորժակ բանալու մտի ժամուց համար բժշկաց կողմանէ իսկ անհրաժեշտ [illegible] ՄԻՍԲԷԹ [illegible] ի վաճառ հանուած են հետեւեալ տեղերը։ Ի Ղալաթիա Օսմ. Պանքային կարգը Խուսուֆ Իզզէտտին էֆէնտի խանին տակ Միսբէթի մթերանոցը եւ մայրաքաղաքիս հանրածանօթ գինեպաններ։ Բերայի նշանաւոր զարկչաբառուններ։ Ղալաթիա Դօմինօ խանին մէջ Զօգոս աղայի ճաշարանը։ Վօյվօտա փողոց թիւ 9, Քիրէջճիլէր փողոց Խաչիկ աղայի թիւ 27 ճաշարանը։ Սանտըգճըլար փողոց Արթին աղայի թիւ 199 գրօսարանը։ Մուխանէ փողոց թիւ 111 Մակազէն Օրիա խանութը։ Թօփխանէ ծխավաճառ Եանիի թիւ 1 խանութը։ Գամուրջին վրայ Վօսփօրի շոգենաւերուն նաւամատոյցը Մէէֆանի Յաճի Դաթիի խանութը։ Եէնի Մահալլէի նաւամատոյցին դէմ թիւ 12։ Ի Պոլիս Հաճօբուլօ խանի կից Մէհմէտ փաշա խան թիւ 4։ Մեծ Շուկայ Մահֆազաճըլար փողոց Թօրաթլեանի թիւ 29 ճաշարանը Բերա Հաճօբուլօ շուկային մէջ թիւ 10։ Ղալաթա Սէրայի կից թիւ 57։ Ղալաթա Սէրայի դէմը փողոցը Լիմիի թիւ 6 խանութը։ Հալէպ Շարշըսի մէջ Օննիկ աղայի ճաշարանը, Մեծ Փողոց շաքարավաճառ Հաճի Սալիմ աղայի թիւ 54 խանութը, Թարլա Պաշի Սերոբէ Անանեանի թիւ 40 մթերանոցը։ Ի Դամ-զաքու Սթասիօն ճատտէսի նպարավաճառ Հաճի Միհրան Աղայի թիւ 21 խանութը։ Ի Լանկայ Թուլումպա Մէյտանի Մարտումտաղայի թիւ 113 [illegible] սարանը, Սամաթիա [illegible] թիւ Սիման աղայի գազինօն, Գատը գիւղ նաւամատոյցին վրայի անուշեղինաց խանութը եւ Զաթը իչի Թուլումպա փողոց զարեցութի խանութը Մազըի գիւղ երկաթուղւոյ կայարանի դէմի պարազան։
Հետզհետէ բացուելիք մթերանոցներն ալ պիտի ծանուցուին կարգաւ։ 691

ԿԱԶՄԻ ԵՒ ՏՊԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՈՐԾՈՑ ՀԱՄԱՐ
ԱՄԷՆ ԴԻՄԵԼ ԱՌ
Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ
Թիւ 27, Ֆիճանճըլար եօգուշու Պոլիս

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Դրամագլուխ 10,000,000 անգլ. ոսկի

Կեդրոնատեղի Ղալաթիա
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Ի ՊՈԼԻՍ
Համբէյէ փողոց, Թօմրուն խան
ԴՐԱՍԵՆԵԱԿ Ի ԲԵՐԱ, ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 190

ԴԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՔ Ի ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ Ի ՓԱՐԻԶ

Մասնաճիւղեր

Ատալիա	Պաղտատ	Լիմասօլ	Ռուսճուք
Ատանա	Պէրութ	Մերսին	Սելանիկ
Այտըն	Պրուսա	Նազիլլի	Սամսոն
Հալէպ	Դամասկոս	Նիկոսիա	Իզմիր
Աղեքսանդրիա	Գոնիա	Ուշաք	Սոֆիա
Ազր. Պոլիս	Լառնաքա	Փիլիպէ	Տրապիզոն
Ընկիւրի	Գահիրէ	Բօր-Սայիտ	

Պարտամուրհակներու եւ արժէթուղթերու յանձման փոխարէն առաւ փոխ կը տրուի որոշ պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշւով։
Դրամազեղչ արժէթուղթերու։
Հանում փոխանագրերու, չէքերու, պարտամուրհակներու եւ հեռագրական հրամանագրերու Թուրքիոյ եւ արտասահմանի գլխաւոր քաղաքներուն վրայ։
Բացում ընթացիկ հաշիւներու, պահպանում արժէթուղթերու եւ արժէքաւոր նիւթերու։
Գանձում կտրօններու, արժէթուղթերու՝ Թուրքիոյ եւ արտասահմանի վրայ։ Վաճառում եւ գնում դրամներու։
Օսմ. կայս. Պանքան կ'ընդունի դրամական աւանդներ որոշ պայմանաժամով եւ հետեւեալ հաստատ տոկոսի սակերով.
Տարին $2\,^1/_2\,\%$ մէկ տարուան պայմանաժամու աւանդի համար.
Տարին $1\,^1/_2\,\%$ վեց ամսուան պայմանաժամով աւանդի համար.
Տարին $1\,\%$ երեք ամսուան պայմանաժամով աւանդի համար։
ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ կը ստանձնէ բոլոր վերոյիշեալ գործողութիւնները եւ բաց աստի փոխատուութիւններ կ'ընէ ապրանքներու վրա եւ ապրանքներ կ'ընդունի իբր աւանդ։
Բերայի դրասենեակն ալ կը կատարէ Պանքայի բոլոր այս գործողութիւնները բաց ի ապրանքներէն։ Ասկից զատ, օրուան գինովը կը ծախէ եւ կը գնէ՝ անմիջական յանձնումով, վիճակահանութեան զանազան թուղթեր, ինչպէս, Փարիզ քաղաքին պարտաթուղթեր, օսմանեան պարտաթուղթեր, հելլենական պարտաթուղթեր, ցանամայի պարտաթուղթեր, եւ այլն եւ այլն։
ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ եւ ԲԵՐԱՅԻ ԴՐԱՍԵՆԵԱԿԸ կը ծախեն նաեւ օսմ. պարտաթուղթերու քուփոններ, եւ արժէթուղթեր կ'ընդունին, ընթացիկ հաշւով, մինչեւ 50 օսմ. ոսկի տարին $3\,\%$ տոկոսով։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ [illegible]
Կ. Պոլիս, 15 [illegible] 1889
Պարոնայք Ս[illegible]
[illegible]
ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԵԱՍԵԱՆ
[illegible] Օսմանեան [illegible]

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՄՊԷՐԻ
[illegible] 250,000 [illegible] 20 ղրշ. [illegible] 4 ղրշ. 15 փարայա [illegible] 100տէ 5 [illegible] Նօ. 40 1—3

ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԳԱԼՖՕՊՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՔ
ԲԵՐԱ, Մեծ փողոց, Պօն-Մարշէի դէմ Թիւ 345

Գալֆօբուլօ Եղբարք պատիւ ունին ծանուցանել հասարակութեան թէ այս անգամ բերել տուած են կանանց հագուստներու համար խիստ նոր ու գեղեցիկ մետաքսեայ ու բրդէ կերպասներ, գեղեցիկ ֆուլարներ ու կարգ մը մետաքսեայ բարակ կտաւներ, վերջին նորաձեւութեան համեմատ հովանոցներ, ինչպէս նաեւ վերարկուի համար նորանոր երիզներ ու նորաձեւութեան վերաբերեալ շատ մը նիւթեր։

Ցիշեալ վաճառատունը ի վաղուց անտի ծանօթ ըլլալով՝ հասարակութեան վստահութիւնը գրաւած և ապրանքներուն գեղեցկութիւնը ընդհանուր համբաւ վայելած է։ Գալֆօբուլօ եղբարք իրենց ապրանքներուն գեղեցկութեանն ու ազնուութեանը ամէն հոգ տանելով հանդերձ՝ այդ ապրանքներուն վերջին աստիճան աժան գին որոշած են։ ՈՐՈՇ ԳԻՆ 9—20

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

1892 ՕԳՈՍՏՈՍ 2/14ԻՆ — 20 ՍԷՖԷՐ 1310

Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ, ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍՈՒՑ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼԻՍ, ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԵՕՅ, ՂԱԼԱԹԻԱ

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1.000,000 — **"ՓԻՆԻՔՍ"** — Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ քաժնետեարք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրներ են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18.000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոյս, որք ունինք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց
Ղալաթիա, Կամուրջի գէմ, Քօմիսիօն խանի անկիւնը։

618

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՄՓԷՐԻ

Նալը քէօշկիւ սէվքըյաթը ասքէրիեէ անպարընտա մէթրաքիւմ 5000 գրեէ գատար տէջրմէ թիմուրընտան քէօհնէ վաբօր սթաբալարընը թօփտան փիրուլթը իճրա գըլընաճագընտան մէզքիւր թիմուրլար կեօրիւլէրէք արմագա թալիպ օլանլարըն թալիլը իլանտէն իթիպարէն 1 հաֆթա խիթամընա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ 1ինճի շուպէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

Նօ. 39 — 2—3

Ունենալու համար ճշմարիտ Ջուր

VICHY

(Ֆրանսա)

Աղբիւրին անունը պէտք է փնտռել շիշերու քարտիւլին վրայ։

CELESTINS. — Կաթուած, աւազախտ, շաքարախտ։

GRANDE GRILE. — Լեարդ։

HOPITAL. — Ստամոքս։

Հոգ տանիլ Աղբիւրը նշանակելու։

Կը վաճառուի ամեն լաւ դեղարաններ։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ

Մարսիլիայէ և Պոլսոյ միջև կանոնաւոր բանող

Մինկրէլի շոգենաւը մայիս 15ին երեկոյեան ժամ 4ին (Ը. Ե.) պիտի մեկնի Կ. Պոլսոյ Նաւահանգիստէն դէպ ի Պաթում հանդիպելով Սամսոն, Կիրասոն և Տրապիզոն։

Անոթօլի շոգենաւը ուղղակի Մարսիլիա պիտի ուղեւորի մայիս 22ին։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և աժան ուղեւորութիւն

Նաւուղեկի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար ԹԻՄՈԹԷ ՐԸՊՈՒԼ
Մումհանէ Սիթէ-Ֆրանսէ

477

ՔԸՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Որոյ շոգենաւերը երկու անգամ կը բանին Լիվերպուլէ և Արեւելեան միջև

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումպրիա	7718	Գազալոնիա	4845
Էդրուրիա	7718	Պոթնիա	4531
Սէրվիա	7391	Սամարիա	3574
Ուլթոնիա	7268	Մարաթոն	2403
Բավոնիա	5587	Աղլաս	2393
Սէֆալոնիա	5517	Սարակոսա	2166
Կալլիա	4809	Փարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Բալմիրա	2144
Ալէբբօ	2143	Թրինիտատ	1899
Բէտար	1876	Մորօգգօ	1855
Շէրպուրկ	1614		

Բէտար շոգենաւը, նաւապետ Վար, Լիվերպուլէն հոս պիտի հասնի դէպ ի ամսոյ 25։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈԼԻ գործակատար
Thomas G. Joly
Ալիփաշա խան, Թիւ 401
Ղալաթիա

932

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերպուլէ, Պոլսոյ, Միջերկրականի և Սեւ Ծովի միջև բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Րամսէս	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէբթիս	2400
Թէյպըր	3000	Օսայրիս	2250
Քեանորբուս	3000	Բէբա	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասբըրի	1500
Մարիօթիս	2500	Կիւյէն	1500

Թէյպըր շոգենաւը, նաւապետ Ուիլըբս, մայիս 6ին Լիվերպուլէն աստ կը սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթօլ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվրբուլ

847

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆռանք	8.000.000
Պահեստի դրամ	»	6.889.695
Տարեկան հասոյթ	»	16.890.344

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բ[նա]կութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք

894 — Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսո

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գափու, Անմիրատիս խան. 12, 13, 14։

COMP. RUSSE DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 2/14 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Գշ. 3/15 Ալեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը ժամ 5ին յետ միջօրէի, Պիրէոսի ճամբով

Դշ. 4/16 Սեւաստաբոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։

Դշ. 4/16 Սուրհանդակ դէպի Փոքր-Ասիոյ Նաւահանգիստները մինչեւ Պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։

Եշ. 5/17 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամը 2ին յետ միջօրէի։

ԱԶԴ. — Մայիս 3/15, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող ուղեւորը Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիբօլի, Պէյրութ, Եաֆա եւ Բոր-Սայիտ գացող շոգենաւին։

605

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Երթեւեկող Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտէսայի միջև

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ և ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2000	Ֆլամինիօ	1600	Բալէրմօ	3200
Անճէլօ	3000	Կալլիէօ	5500	Բաէտօր	1700
Արբօլօ	5500	Կիզանօ	2200	Բլանթօ	1500
Արկօ	2300	Կօզօ	1800	Բօլօ	1000
Ալփօսօ	3000	Կրօտօ	2200	Քուիրօ	2800
Պասանօ	3000	Հիրօ	2000	Րիալտօ	4400
Պօրօմիօ	2200	Հիտալկօ	3000	Րինալտօ	3200
Պրավօ	2000	Հինտու	7000	Րօլլօ	3000
Պըֆֆալօ	8800	Համպէր	1200	Րոմէօ	3500
Դէլրօ	2600	Այակօ	5000	Րօզարիօ	3500
Դալիբսօ	2500	Ճիւնօ	2300	Սալէրնօ	4000
Դամէօ	2100	Քէլսօ	2000	Սանդիակօ	8200
Դագօ	2000	Քօլլինօ	4000	Սարֆօ	2000
Դօմօ	2700	Քօմնօ	2200	Սիլվիօ	2000
Չիբակօ	5000	Լէօ	2000	Սօրէնտօ	4300
Գլիօ	5500	Լէբանթօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Դօլօրատօ	3400	Լիվօրնօ	3000	Թուրսօ	1200
Տիգօ	2500	Մալմօ	1500	Թօլիտօ	2800
Տօմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօրբիտօ	900
Տուրօ	1800	Մարգէլլօ	5500	Ուրպինօ	5000
Տրաբօ	2100	Միլօ	2000	Վօլթուրնօ	5000
Էլյնամօ	2600	Մուրիլլօ	3100	Վէնօ	3600
Էլտօրատօ	3000	Նէրօ	2000	Ջէպրա	1000
Էլէքթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տիֆայնըս	[illegible]00
Տրանթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Ճըմպօ	200
Ֆալբօն	800	Օզրանօ	4500	Զէրօ	110
Ֆիտօ	700	Օդօ	2000	Մօսբիթօ	1[illegible]0
		Լճիւբըն Մօնարք	8000		
		Բիւրմըն Մօնարք	8000		
		Էրզին Մօնարք	8100		

Վօլթուռնօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կ'սպասուի դէպ ի ամսոյ 18ին։

Ուրպինօ շոգենաւը, նաւապետ Քըրրի, ամսոյ 18ին պիտի մեկնի Հըլէն ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻՕ
Գործակալք
Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

858

ՏԻԳ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՆԿԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

1 ՊԱՀՃԷ-ԳԱՓՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք առանց բաժնուէ լինելի արհեստական ակռաներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենասատոկ ցաւած ակռանները, ոսկի, ադամանդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաև դարմանումն ամեն տեսակ բերնի և ակռայի հիւանդութեանց։

(Բայց կիրակէ) ամեն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։ — 114

ՌՈՒԵԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ ԱՍԻՒՐԱՆՍ ՔՕՌՓՕՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720 ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան — Անգլ. ոսկի 4.000.000

Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է — » 35.000.000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ քարաշէն և փայտաշէն ամեն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք։

Վճարմունք ամենայն կանոնաւորութեամբ և մանաւանդ առանց որ եւ իցէ ՁԵՂՋԻ կը կատարուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք կը հրաւիրուին դիմել առ Ընդհանուր գործակալս Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ.

726 — Պահճէ Գափու, Մէյտանճըք սօքաք, Ուիթալ Խան։

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈՏԻ ՕՐԱՐԱՆ)

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԺՈՒՏ ԻԻՂ

Իւղանիւթէ ու շամ և ասպայով

Պատրաստեալ Ճեռամբ ՍԳՈՏԻ և ԲՕՈՒՆԻ ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորիւ ձկան համ իւղի բոլոր յատկութիւններն զօրաւոր կիբօֆօսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճաղածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, անուշ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Ընդհ. պահեստ ի Կ. Պոլիս, ՀԷՅՆԸՐ ԵՒ ՀԱՒՐԵԼ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

1894 Ապրիլ 2ին սկսեալ մինչեւ 1894 Մայիս 16

(Բայց կիրակէ օրերէն) Բոսֆորի եզերքէն Կամուրջ իջնող շոգենաւուց երթեւեկութիւն

Ժ. Վ. — Թ.

11 40 Ենմ. Մզպ. Պէօյ. Թրպ. Ենք. Պօյճ. Ռ. Հս. [Ռ. Հիսարի շոգ.ին հետ պիտի հպըր.] 39
12 45 Ենմ. Մէգ. Պէօյ. Թրպ. Ենք. ՍԹէՆ. Պօյ. Ռ. Հիս. Ռ. Հս. շոգ.ին կը հաղորդակցի]։ 40
1 15 Ռ. Ա. Գվ. Ենմ. Մզպ. Պէօյ. Թրպ. Պէյգ. Բշպ. Զպք. Գնլճ. Ա. Հս. Գնտ. Օրթ. (Գնտ.ի շոգենաւին հետ կը հաղորդակցի] ուր. օրերը Օրթ.է զատ Զնկ. Վնք. Պէյլ. Գզկ. Պշք. 37
2 — Ենմ. Մզպ. Պէօր. Թրպ. Ենք. Պշք. (Ենք.ի շոգենաւին կը հաղորդակցի] Ուրբ. ները Միրկ. Պօյճ. Ռ. Հս. (Ռ. Հս.ի շոգ.ին հետ կը հաղորդկցի։ 38
2 30 Ենք. ՍԹՆ. Մրկ. Պօյճ. Ռ. Հիս. Պէպ. Արն. Գուրչ. Օրթ. Պէշկ. բացի ուր.է]։ 21
2 35 Ռ. Ա. Գվ. Ենմ, Մէգ. Պէօյ. Թրպ. Պէյգ. անոր Ասիական եզերք անցնելով մինչեւ Գնտ. եղած նստոյց.ներն հանդիպելով Օրթ. Պշք. պիտի երթայ։ Գնտ.ի շոգ.ին հետ պիտի հաղորդակցի եւ ուր. օրերը Օրթ. Վնք. Զնկլ. Պէյլ. Գզկն. Պէշիք։ 18
3 15 Ենմ. Մէգ. Պէօյ. Թրպ. Ենք. ՍԹՆ. Մրկ. Պօյճ. Ռ. Հս. (Ռ. Հս.ի շոգ.ին կը հաղորդակցի) Ուրբ. ները Պէպ. Արն. Գրչ. Օրթ. Պշք. 20
4 30 Ենմ. Մէգ. Պէօյ. Թրպ. Ենք. ՍԹՆ. Մրկ. Պօյճ. Ռ. Հ. Պէպ. Պէշք. (Պպք.ի շոգ.ին հետ կը հաղորդակցի. Ուրբ.ը Արն. Գրչ. Օրթ. 40
5 45 Ենմ. Մէգ. Պէօյ. Թրպ. Պէգ. Ենք. ՍԹէՆ. Միր. Պօյ. Ռ. Հս. Պէպ. Արն. Գրչ. Օր. Պշ. 19
7 — Ենմ. Մէգ. Պէօյ. Թպ. Պէգ. Բշպ. Են. Մկ. Գնլ. Ռ. Ա. Հս. Գնտ. Ար. Զնկ. Պէյլ. Օր. Գզ. Պշ. Իս. 25
8 — Ա. Ռ. Գվ. Մէգ. Պէօյ. Թրպ. Ենք. ՍԹՆ. Մրկ. Ռ. Հս. Պէպ. Արն. Գրչ. Օր. Պշք. 18
10 10 Ռ. Հիս. Զնկ. 38
10 10 Ենմ. Մէգ. Պէօյ. Թրպ. Ենք. Մրկ. Ռ. Հս. Արն. Օրթ. Պշք. 28

Ենիքէօյէն Կամուրջ իջնող շոգենաւ

11 35 Ենք. ՍԹՆ. Մրկ. Պօյճ. Ռ. Հս. Պէպ. Արն. Գրչ. Օրթ. Պշք. 20

Պէպէքէն Կամուրջ իջնող շոգենաւ

11 30 Պէպ. Արն. Գրչ. Օրթ. Պշք. 25
12 — Պէպ. Արն. Գրչ. Օրթ. Պշք. 20
12 30 Օրթ.էն ուղ. կամուրջ բացի Ուր.է 33
12 [illegible]5 Ռ. Հս. Պէպ. Արն. Գր. Օրթ. Պշք. 19
1 — Պէպ. Արվ. Գրչ. Օրթ. Պշք. 25
1 35 Ռ. Հիս. Պէպ. Արնվ. Գրչ. Օրթ. Պէշք. 32
2 15 Պէպ. Արն. Գրչ. Օրթ. Պշք. 19
2 50 Օրթ.էն ուղղակի կամուրջ բացի Ուր.է 37
3 — Պէպք. Արն. Գրչ. Օրթ. Պշք. 21
3 35 Պէպ. Արն. Գրչ. Օրթ. Պշք. 23
4 10 Ռ. Հս. Պպ. Արն. Գչ. Օթ. Պշք. Գպ. բացիՈրբ.է 32
4 10 Օրթ. Պշ.էնուղղակի կամուրջ բացի Ուր.է 18
4 45 Պէպ. Արն-Գրչ-Օրթ-Պշք-Դպ. 21
5 30 Պէպ-Արն-Գրչ-Օրթ- Պշք- բացի Ուր-է 38

Ասիական եզերքէն Կամուրջ իջնող շոգենաւ

11 30 Գնտ-Վնք-Զնկ-Պէյլ-Գզկ. 32
11 45 Պէյգ-Բշպ-Զպգ-Գնլ-Ա-Հիս-Գնտ-Օրթ-(Գնտ- կը հաղրդկ-) Ուրբաթները բացի Օրթ-էն Վան-Զնկ-Պէյլ-Գզկ. 33
12 20 Պէպ-Գն Վնք-Զնկ-Պէյլ- Գզ-Պշք-բցի Որ-է 28
1 35 Ա. Հս. Գնտ-Վնք-Զնկ-Պէյլ-Գզկ-Պշք- 39
12 40 Պէյգ-Բշպ-Ենք. Գնլ-Պօյճ- Ռ- Ա-Հ-Գտ-Պէպ. Արն- Զնկլ. Պէյլ. Օր-Գզկ. Իսկ- Պշ. Գսպ- 23
2 — Պէյգ- Բշպ- Զպգ. Գնլճ- Ա-Հիս- Գնտ- Օրթ. (Գնտ. կը հաղորդակցի, ուր.ները Օրթ. Վնք. Զնկ- Պէյլ- Գզ- Պշք- 37
2 45 Գնտ-Վնք-Զնկ-Պէյ-Գզ-Իսկ. բացի Ուր- 28
3 15 Պէյգ-Բշպ-Զպգ-Գնլ-Ա-Հս-Գնտ- Օրթ. Պշք. (Գնտ-շոգ-ին հետ կը հաղրդ-) Ուրբ-ները Օրթ. Վնք-Զնկ-Պէյլ-Գզկ-Պշք- 18
4 5 Քանտ. Վնք. Զնկ. Պէյլ. Գզ. Իսկ. բացի Ուր.է 39
4 30 Պէյգ. Բշպ. Զպգ. Գնլճ. Ա. Հս. Գնտ. (Գնտլ.ի շոգ-ին կը հղրդկ-) Ուր-ները Վնք- Զնկ- Պէյլ-Գզկ-Պշք- պիտի հանդիպի 33

5 10 Գնտ-Վնք-Զնկ-Պէյլ-Գզկ-Պշք. բացիՈւր-է 37
7 — Մրկ-Ռ-Ա-Հս-Գնտլ-Արնվ-Զէնկ-Պէյլ-Օրթ-Գզկ-Իսկ-Պշք։ Հնգշ- օրերը Օր-Պշ- չկայ 23
9 — Պէօյ-Թրպ-Պէյգ-Բշպ-Զպ-Գնլ- Ա-Հս-Գնտ-Վնք-Զնկ-Պէյլ-Գզկ-Իսկ- 21
10 10 Պէյգ-Գնլ-Ա-Հս- Զնկ-Պէյլ. Պշ. 20
10 20 Ա. Հս.էն ուղղակի կամուրջ 33
11 5 Գզկ.էն » » բացի Ուր.է 22
11 20 Վնք.էն » » » » 19
11 55 Գզկ- Իսկ. » » 11

(Բայց կիրակէ օրերէն) Կամուրջէն Բոսֆորի եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

12 30 Պշք. Օրթ. Գրչ-Արնվ-Ռ-Հիսար 32
1 15 Պշք-Օրթ-Դրչ. Արն-Պէպ-Ռ-Հս-Մրկ- Պօյճ. Ենիք- Թրպ- Պէօյ-Մէզք-Ենիմ- ուր-ները Պէյգ- պիտի հանդիպի 20
2 30 Պշք. Օրթ. Արվ. Պէպ. Ռ. Հս. Մրկ. Ենք. Թրպ. Պէօյ. Մէգ. Ենմ. 40
3 5 Գապ-Պշք-Իսկ-Գզկ-Օրթ-Պէյլ- Զնկ- Արնվ-Գնտ-Ա-Ռ-Հս-Գնլ-Միրկ-Ենք-Բշպ։ Պէյգօզ Թրպ. Պէօյ. Մէգ. Ենմ. ուր-ները 3.35ին։ 25
3 20 Պշկ. Օրթ. Արնվ- Գնտլ- բացի ուր-է 39
4 — Պշք. Օրթ. Գրչ. Արն. Պէպ. Ռ. Հս. Պօյճ. ՍԹՆ. Ենք. Թրպ. Պէօյ. Մէգ. Ենիմ. 19
4 40 Պէշ. Օրթ. Գրչ. Արնվ. Պէպ։ բացի Ուրբ.է 38
5 15 Իսկ. Պշք. Գզկ. Օրթ. Պէյլ. Զնկ. Արնվ. Պէպ. Գնտ. Ա. Ռ. Հս. Գնլ. Զպգ. Մրկ. 23
6 — Գապ. Պշք. Օրթ. Գրչ. Արն. Պէպ. Ռ. Հս. Մրկ. Ենք. Պէյգ. Թրպ. Պէօյ. Մէգ. Ենմ. Գվգ. ներ 18
7 — Պշք. Իսկ. Գզկ. Պէյլ. Զէնկ. Արն. Գնտ. Ռ. Հս. Պօյճ. Գնլ. Ենք. Թրպ. Պէօյ. 21
8 30 Պշք. Օրթք. Արնվ. Պէպ. Ռ. Հիս. Միրկ. Ենեք. Թրպ. Պէօյ. Մզպ. Ենմ. 28
9 25 Պէշ. Օրթ. Գրչ. Արն. Պէպ. Ռ. Հիս. 38
10 — Ռ. Հս-Միրկ-Ենք. Թրպ-Պէօյ- Մէզք- Ենմ.- բացի ուրբ.է 40
10 5 Պշք. Օրթ. Գրչ. Արն. Պէպ. Ռ. Հս. Պօյճ. Մրկ. ՍԹՆ. Ենք. Թրպ. Պէօյ. Մէգ. Ենմ. Ուրբ. ները 10վայրկեան ետքը 37
10 45 Ռ. Հս. Պօյճ. Միրկ. ՍԹէՆ. Ենիք. Թրպ. Պէօյք. Մէգ. Ենիմ. Ուրբաթները չկայ 18
11 20 Ենք. Թրպ. Պէօյ. Մէգ. Ենիմ. 38
11 40 Պէպ. Ռ. Հիս. Պօյճ. Մրկ. ՍԹՆ. Ենք. (*) 20
(* Օրը զէշ եղած ատեն ՍԹէՆ. չկայ։

Կամուրջէն Պէպէք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

12 25 Կամրջ.էն ուղղ. Պէպէք 25
1 40 Ուղղ. Պէպէք 19
2 55 Ուղղ. Պէպէք 23
4 — » » Ուր. ները Իսկ. Պէյ. Զնկլ. 32
10 35 Պշք. Օր. Գրչ. Արն. Պէպ. Գնտ. Ա. Ռ. Հս. Գնլ. Մրկ. Ենք. Բշպ. Պէյգ. բացի Ուրբաթէ 23
11 15 Գապ. Պշք. Օթ. Գչ. Արն. Պպ. Ռ. Հ. Պօյճ. Ենք. 21
11 45 Պշք. Օրթ. Գրչ. Արն. Գնտ- 25
12 15 Պշք. Օրթ. Գրչ. Արնվ. Պէպէք 19

Կամուրջէն Ասիական եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

1 — Ուղղակի Ա. Հիսար 39
1 45 Պէշկ. Օրթ. Պէյլ. Զէնկ. Գանտ. Ուրբաթները 2ին Ռ. Հիսար եւս պիտի հանդիպի 28
2 45 Իսկ. Գզկ. Պէյլ. Զնկ. Վնք. Գնտ. Ա. Հս. Գնլ. Զպք. Բշպ. Պէյգ 33
3 15 Իսկ Պէյլ. Զէնկ. Ռ. Հիսար (բացի ուր.է) 32
4 15 Իսկ. Պէյլ. Զէնկ. Գզկ. Գանտ. բացի ուրբ.է, 37
8 45 Պշք. Գզկ. Պէյլ. Զնկ. Գնտ. Ա. Հս. Գնլ. Բշպ. Պէյգ. 20
9 30 Պշք. Գզկ. Պէյլ. Զնկ. Վնք. Գնտ. Ա. Հիս 33
10 20 Պշք. Գնտ. Ա. Հս. Գնլ. Զպգ. Բշպ. Պէյգ. Մէգ. Ռ. Ա. Գավագներ 39
10 30 Պէշք. Պէյլ. Զէնկ. Վանք. Ուրբ. ները Իսկ. Գզկ. Արնվ. Գնտ. Ա. Ռ. Հս. Մրկ. Ենք. Վնք. Պէօյք. 19
10 40 Իսկտ. Գզկ. բացի ուրբաթէ) 25
11 — Գպս. Պշք. Գզկ. Պէյլ. Զէնկ. Վնիք. Գնտլ. Պէպ. 32
11 18 Գնտ. Ա. Հս. Գնլ. Զպգ. Բշպ. Պէյգ. 33
11 30 Իսկ. Գզկ. բացի Ուրբաթէ 11
12 — Պէշք. Գզկ. Պէյլ. Զէնկ. Վանք. 28

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Իսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսկիւտար
11 30		11 50	
12 —		12 15	
12 30		12 45	7 —
1 —		1 20	7 30
1 30	7	1 50	8 20
2 —	8 10	2 15	9 5
2 30	8 Վոսփ.	2 50	9 50
3 —	8 50	2 45 Վոսփ.	10 20
3 15 Ֆէրպ.	9 30	3 25	10 30 Ֆէրպ
3 30	9 45 Ֆէրպ.	4 —	10 40 Գզկ.
4 15	10 20	4 35 Ֆէրպօթ	11 —
4 35 Վոսփ.	10 55 Գապ.	5 —	11 30 Ֆէրպ
4 45 Ֆէրպ.	11 — Գուզկ.	5 15 Վոսփ.	11 30 Գզկ.*
5 —	11 — Ֆէրպ.	5 35 Ֆէրպօթ	11 50
5 35	11 20	5 30	— —
6 15	12 5	6 25	12 10

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսկիւտար
— —	—	— —	— —
11 30	7 —	11 50	6 25
12 15	8 10	12 15	7 30
1 —	8 20 Վոսփ.	1 —	8 20
1 45	9 —	1 25	9 5
2 35	9 30	2 15	9 45
3 20	9 45 Ֆէրպ.	3 25	10 15
4 15 Ֆէրպօթ	10 15	2 25 Վոսփ.	10 30 Ֆէրպ.
4 —	10 40	4 30 Ֆէրպօթ	10 40
4 30	11 — Ֆէրպ.	4 30	11 30 Ֆէրպ.
5 45 Ֆէրպօթ	11 10	5 15 Վոսփ.	11 20
5 15	11 45	5 30	11 50
6 —	12 5	6 15 Ֆէրպօթ	12 10

*Այս երթեւեկութիւն ուրբաթ, շաբաթ եւ տօն օրերը տեղի չպիտի ունենայ։

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԵԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

1 30 Հարէմէն Սալաճագ բացի Ուր.է)
4 — » » բացի ուր.է
10 40 » » բացի ուր. կիր. օրերէ)
11 25 » » ուր. կիր. ժ. 10.45ին
1 — Կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ բացի կիր.է
3 30 » » » բացի Ուր.է
10 10 » » անտի Սալաճագ բացի ուր. կիր. օրերէ
11 10 » » » Սալաճագ [կիրակի եւ ուրբաթ օրերը ժամ 10.30ին։

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԵԼԷՍԻ ԵՒ

ԴԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 15 Իւսկիւտարէն Դապաթաշ Սիրքէճի
4 45 Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
9 45 Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
11 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
4 — Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
5 35 Սիրքէճիէն Դապաթաշ Իւսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
11 30 Սիրքէճիէն Դպթ. Իւսկիւտար

Ծան. — Օդը մըզապատ եղած ատեն, շոգենաւք իրենց գտնուած տեղը պիտի մնան։

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ